

Nas tednik

kulturno - politično glasilo

Kreol

svetovnih in domačih dogodkov

WARMUTH

Villach

bietet mehr

LETO XI./ŠTEVILKA 41

CELOVEC, DNE 15. OKTOBRA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

Človekov „nadomestek“

Ni treba posebej pripovedovati, da živimo danes v času tehnike; vsak otrok, ki ga srečaš, ti bo znal to povedati. Naši predniki so jo tudi poznali, čeprav je bila predavnimi leti še v skromnih začetkih in si nihče ni tedaj mislil, da bo kdaj v tolikšni meri obvladala svet, kot vidimo v današnjih dneh.

Človek je uporabil svoj razum za iznajdbo novih načinov in možnosti, da izkorišča naravo in njene zakonitosti sebi v korist. Razvoj civilizacije in z njo rast tehnike sta danes dosegla tako mogočen razcvet, da si vsakdanjega življenja brez tehnike in njenih pripomočkov ne moramo več predstavljati. Nič čudnega ni, če se čutijo zato tehniki, ljudje, ki imajo največ zaslug za tehnični razvoj, silno pomembne in se jim zdi, da so ljudje »boljše« vrste.

Vrsta tehničnih naprav v gospodarstvu, industriji, prometu in drugod in tudi tehničnih pripomočkov za vsako fizično delo, je nepregledna. V resnici, tako trdijo mnogi, si ne bi uspešnega in srečnega načina življenja mogli predstavljati brez njih. So pa tudi drugi, ki so ravno nad tem napredkom tehnike v današnjih dneh že resno zaskrbljeni. V nekaterih mestih so ljudje v nevarnosti za svoje zdravje, ker jim vsak dan bolj razširjajoča se industrija jemlje in okužuje enega osnovnih elementov, potrebnih za življenje: pitno vodo. Vsi protukrepi in pomoč čistilnih naprav ne zadoštujejo za zdravstveno varnost.

Vendar menijo tehniki, da bi človeštvo ne moglo biti deležno nobenega napredka, če bi tehnike ne bilo.

Ali ves tehnični napredek je le razvoj tehnike. Tu namreč stojimo pred nevarnostjo, pred katero svarijo znanstveniki, ki poudarjajo vlogo človeka v stvarstvu: Človek naj si zemljo podvrže, ne zemlja njega. Človek, ki naj bi bil merilo vsega, po mnenju grškega filozofa, in je krona stvarstva po svetem pismu, postaja čimdalje večji in revnejši suženj tehničnega napredka; pri tem pa pozablja in pušča vnevar svoje lastne sposobnosti in zmognosti, ki ga postavljajo visoko nad mrtvo naravo. V času moderne civilizacije in vrhunske tehnike, ki naj bi človeka osrečila, živi človeštvo življenje sužnjeva, ker je pozabilo samo nase in se odpovedalo svoji največji odliki: sposobnosti, da bi mislilo z lastnim razumom. Kot brezoblična masa valovi danes življenje in množice se dajo voditi smernicam in krilaticam brez premisleka, kam jih utegne ta pot pripeljati. Kako redki so, ki bi se zavedali svojega človeškega dostojanstva, da bi poskusili živeti v resnici pravo, človeško in človeka vredno življenje!

Poleg razuma je glavna človeška odlika govorica in možnost, da človek izraža svoje misli in čustva. Po večni zamisli je določeno, da pride človek na svet v družini, kjer raste in doraste v polnega in enakovrednega člana človeške družbe. Kot posamezniki v naravni skupnosti sestavljajo družino, tako je družina osnovna celica narodne skupnosti. Najpristranejša vez naroda je skupni jezik. Narodno občestvo je človekova govorica povezala v trdno enoto.

Tu stojimo zdaj pred drugo nevarnostjo: Ljudje so se odpovedali skoraj brez pomislekov svojim lastnim mislim in danes jim nudi tehnika možnost, da se odpovedo tudi svoji lastni govorici.

Na mednarodnem kongresu prevajalcev in tolmačev v Zapadni Nemčiji je v letošnjem poletju naznanil Francoz Delavenay svoj izum: podobno kot konstruktorji atomskih in vodikovih bomb sestavlja v »skrivnostni tišini« stroj, ki deluje po istih načelih kot človeški možgani, stroj, ki »misli«. Ta stroj bi bil tudi zmogel, da s svojimi tranzistorskimi možgani »prevaja«, torej »govori«.

Sestanek Schärf - Hruščev

Obisk državnega predsednika dr. Schärfa v Sovjetski zvezi je potekal v zelo prijaznem vzdušju. Z lepimi sprejemi in navdušenimi gledalci, s pozdravnimi topovskiimi streli v čast državnemu prvaku je v kratkem prikazan okvir, ki je služil za pot našega državnega predsednika po Sovjetski zvezi.

Nekoliko nerazumljiv je nesporazum glede sestanka s sovjetskimi ministrskim predsednikom in dejanskim oblastnikom v Sovjetski zvezi Hruščevom. Ko so se sporazumeli, da bo sestanek v sibirskem mestu Irkutsk, je Hruščev že hitel naprej in žel uspehe kot temperamentni govornik tudi v drugih mestih. Ta način sicer ni povsem po pravilih zapadne diplomatske vljudnosti, vendar hoče morda malo pokazati, kako mogočna osebnost je v Sovjetski zvezi Hruščev.

Pristanek na Luni - vprašanje časa?

Medtem ko je znanstveni pomen izstrelitve Lunika III že dovolj osvetljen, so v Londonu mnenja, da namerava Sovjetska zveza načrtno osvajat vesoljstvo. To osvajanje je zamišljeno baje v osmih etapah, od katerih so bile tri že izpeljane in sicer Sputnik 1, sončni satelit, in Lunik II, ki je zadel luno. Četrta je v teku in štiri pripravljajo. Te štiri etape, ki naj bi bile izvedene v štirih letih, so baje tele: poslali bodo znanstvene naprave na luno, s katerimi bi radi ugotovili, če je možen normalen pristanek; izstrelitev rakete s človekom, istega tipa in po isti nebesni poti kot v primeru rakete s psi; izstrelitev rakete s človekom, ki naj bi krožil okrog zemlje v sorazmerno nizkih krogih ter bi se naj nato vrnil na zemljo (a to bo težko napraviti prej kot čez dve leti); oblet lune z vodenim in obljudenim izstrelkom, nakar bi se človek vrnil na zemljo. Ta zadnji poskus bi se utegnil posrečiti šele čez 4 leta. Če so predvidevanja britanskih znanstvenikov točna, bodo Sovjeti nedvomno prvi, ki bodo z vodenim in obljudenim izstrelkom pristali na luno.

V Londonu in posebno v Washingtonu si ne prikrivajo, kako velik strateški po-

Toda do zaželenega sestanka je le prišlo in to v Moskvi. V Kremlju je Hruščev sprejem obisk iz Avstrije skupno z avstrijskim poslanikom v Moskvi. Za pogovore niso imeli v načrtu nobenih posebnih pogajanj. Hruščev je prosto govoril o vprašanih svetovnih politike; posegel je tudi za nekaj let nazaj in prikazal sovjetske motive, ki so vodili do sklepa avstrijske državne pogodbe. Poudaril je, da je prijateljstvo med Rusijo in Avstrijo dobro za splošen svetovni položaj.

Ob koncu je priredil avstrijski poslanik v Moskvi na čast visokemu gostu sprejem, katerega so se udeležili poleg Hruščeva in Vorošilova številni diplomati in osebnosti iz javnega življenja. Ob tej priliki se je dr. Schärf gostiteljem zahvalil in izrazil upanje, da je njegov obisk doprinesel svoj delež k sporazumevanju med narodi.

men bi imelo izkrcanje ljudi na luno in celo samo vesmirska postaja, ki bi krožila okrog Zemlje.

Najboljši ameriški strokovnjak za vesmirske izstrelke, Nemec Wernher v. Braun, je nedavno izjavil, da so v tem pogledu Združene države vsaj za tri leta zaostale za Sovjeti. Zamude ni mogoče v kratkem odpraviti, zato bi se morale ZDA vsaj pobrigrati, da bi ostale sovjetskim zvezdoslovcem za petami.

S tem se odločno vsiljuje vprašanje sožitja, zlasti z ozirom na to — kot je dejal sam Hruščev — da je nemogoče, da bi hoteli vztrajati v dobi vesmirskega osvajanja v takih meddržavnih odnosih, ki spominjajo na barbarske čase.

Takim načelnim izjavam pa je nasproti dejstvo, da se še vedno kažejo znaki hladne vojne. Niti v stvareh, ki bi morale zadevati samo znanost, ni opaziti kakšnega znatnejšega napredka. Sovjeti skrbno varujejo tajnosti v zvezi z izstreljevanjem svojih vesmirskih raket in to daje misliti — posebno, ker ne izdajo niti kraja izstrelitve — da imajo te izstrelitve vojaški, strateški pomen.

Cerkev in osvajanje vsega

Tudi katoliški tisk poroča te dni o novih uspehih pri raziskovanju vesoljstva. Saj Cerkev to važno vprašanje zanima. Že večkrat je izrazila svoje mnenje o tem. Že l. 1953 je zapisal »Osservatore romano«, da se bo pridružil tudi vesmirskim odpravam kak duhovnik, kot nekdanj raziskovalnim odpravam na Zemlji. S tem se bo začelo novo razdobje misijonskega delovanja. Osti ugibanja pa so še odveč, če hočemo vsati stvarni. Cerkev bo vsekakor znala sprejeti pravilne odločitve in napotiti svoje otroke na pravo pot.

Papež Pij XII. je v nagovoru na udeležence mednarodnega kongresa astronomov v septembru 1956 opomnil znanstvenike,

Vsekakor večjega »uspeha« tehnike ne moremo pričakovati. Človek je prišel tako daleč, da je sam ustvaril zase »nadomestek«. S tem je torej svoje poslanstvo opravil. Nima več cilja in ne naloge, ker jo od njega ustvarjeni stroj more tudi izvršiti. Kaj naj še pričakuje? —

Ob tej misli se moramo zdrzniti. Ali je res ves smisel človeškega življenja v napredku tehnike in v ustvaritvi »nadomestka« za človeka?

da mora mirno osvajanje vesoljstva vzbujati v človeški vesti čut za skupnost in vzajemnost, da se bomo ljudje bolj zavedali, da smo vsi skupaj velika božja družina.

Glede človeških bitij na nebesnih telesih pa je l. 1952 zapisala revija »Civiltà cattolica«, da noben teološki razlog niti ne terja niti ne izključuje tega. Katoličani so popolnoma svobodni, da lahko verjamejo eno ali drugo, kakor se jim pač zdi. Cerkevne oblasti se niso še nikoli izrekle o tem, ker ni bilo povoda. Zadnje besedo glede tega vprašanja o človeških bitjih v vesoljstvu ima znanost. Teologi lahko samo čakajo. (A. J.)

Volitve v Delavsko zbornico

Preteklo nedeljo in ponedeljek so bile volitve v Delavsko zbornico. Glavna karakteristika je jako pičla udeležba pri oddaji glasov, kar kaže na gotovo dezinteresiranost pri volivcih.

Kakih izrednih presenečenj te volitve niso prinesle. Omembe vreden je uspeh Zveze delavcev in nameščencev, ki je zlasti v zveznih deželah dobila na številu glasov in pri porazdelitvi mandatov. Nazadovala

- K R A T K E V E S T I -

V Portorožu so sklenili pogodbo za povečanje turističnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo. To bodo prihodnje leto skušali doseči poleg prometa z vlaki še z desetimi avtobusnimi linijami med obema državama.

Na univerzi v Varšavi so samo trije odstotki študentov vpisani v komunistično stranko. Ta ugotovitev je kaj neprijetno zadela politične voditelje, ki se boje, da bo bodoča inteligenca na Poljskem povsem dezinteresirana nad politikom.

Hruščev obisk v Ameriki je bil kaj drag. Poročajo, da so izdali ob tej priliki okrog 150.000 dolarjev, t. j. več kot tri milijone šilingov. To je bil do zdaj najdražji obisk za plačevalce davka. Največ je stala varnostna služba. Seveda pa kljub temu ne gre, da bi račun predložili gostu.

Iz Sovjetske zveze se le malokdaj izve kaj o zakonskih družinah vodilnih mož. To tradicijo bo pa morda prekinila žena Hruščeva. Že v Ameriki je stopila nekajkrat v javnost, pa tudi iz Moskve poročajo, da se je uradno udeležila sprejema v kitajskem poslanstvu ob priliki desetletnice rdeče Kitajske.

V Bagdadu kar ne pridejo do miru. Poročajo, da so neznani zločinci poskusili narediti atentat na predsednika Kasama. Zadele so ga tri kroglice, toda ne nevarno. Čujejo se mnenja, da to sploh ni res, temveč samo pretveza, s pomočjo katere hoče Kasem obračunati s svojimi nasprotniki.

Nekaj več kot 12 milijonov Judov živi danes na svetu, poroča »Judovski svetovni kongres«. Polovico teh živi v Združenih državah v Ameriki.

Ženskam so priznali volilno pravico v švicarskem kantonu (deželi) Neuchatel. V ta namen so vprašali za mnenje moške volilce, ki so z majhno večino dali tudi ženskam to državljansko pravico.

Ker je zaspal pri delu, je bil obsojen na tri leta ječe kurjač v kalorični elektrarni v Drezdenu v Vzhodni Nemčiji. Ko je spal, je povrela voda v kotlu in pri strojih je nastala občutna škoda.

Davek na vino hočejo odpraviti v Italiji. V načelu imajo postopno odpravo davka od januarja 1960 pa do konca leta 1962, da s tem premostijo slab položaj na vinskem trgu.

Najmodernejšo filmsko dvorano imajo v Parizu. Pri vsakem sedežu je po ena slušalka, tako da gledalci lahko poslušajo izvirni jezik ali pa francoski prevod.

V Ameriki je mogoče nakupovati tudi v času, ko so trgovine zaprte — telefonično. Pravijo, da so na ta način precej povečali prodajo in s tem tudi dobiček.

V Landsbergu v Zahodni Nemčiji so postavili pred sodišče vojaka, ki je dal duška svoji nevolji zaradi pomanjkljivosti vojaške kuhinje. Izjavil je, da bo povabil v kantino časopisne poročevalce, če se hrana v doglednem času ne bo izboljšala. K sreči je višje sodišče prvo sodbo razveljavilo, ker sicer bi se moral mladi vojak zadovoljiti za nekaj časa s kruhom in vodo.

Majhna napaka je stala francosko založbo leksikona Larousse težke milijone. Natisnili so napačen podatek iz življenja francoskega socialista Leona Bluma. Vso naklado leksikona so morali zaradi tega uničiti.

je spet komunistična stranka, ki je oddala svoje mandate večinoma v prid socialistom.

Na Koroškem so si porazdelili mandate takole: SPOe je dobila 50 mandatov, Zveza delavcev in nameščencev 9, FPOe 5, KPOe 4 in brezstrankarji 2 mandata. V glavnem je ostalo kot doslej.

Volitve so spet pokazale, da so večji obrati in tovarne domena socialistov, do čim so manjši obrati glasovali bolj izenačeno.

Politični teden

Po svetu . . .

Najvažnejši dogodek svetovne politike preteklega tedna so bile

volitve v Angliji,

pri katerih so nepričakovano visoko zmagali konzervativci. Volili so 630 narodnih poslancev za spodnjo zbornico. Od teh so dobili konzervativci 366 mandatov, laburisti 258 in liberalci 6. Zmaga konzervativcev procentualno ni tako visoka, ker v Angliji volijo na podlagi volilnih okrožij s samo enim poslancem, pri čemer dobi mandat kandidat z največjim številom glasov. Vendar je zmaga prepričljiva in pomeni hud poraz za laburiste, katerim napovedujejo poznavalci angleških razmer hude notranje krize.

Odmev po svetu

je bil večinoma pozitiven. Posebno vlade v Ameriki, Franciji in Zapadni Nemčiji so pozdravile izid volitev, ker je s tem dano zagotovilo, da bo hodila angleška politika dosledno po začrtani poti. To da je nujno potrebno zlasti zdaj, ko se zapadne sile pripravljajo na vrhunsko konferenco. V vzhodnih deželah kot tudi v Sovjetski zvezi so objavili izid volitev. Komentirali so, da je k uspehu največ pripomogla pot voditelja konzervativcev McMillana v Moskvo letos poleti.

Svetovna javnost pa še vedno ugiblje o uspehu ali neuspehu Hruščevega potovanja na Kitajsko. V smislu Hruščevega govora pred UNO za časa njegovega obiska Amerike je namestnik sovjetskega zunanjega ministra Kuznecov predložil pred istim forumom.

razorožitveni načrt,

po katerem bi prišlo do popolne razorožitve v štirih letih. Pravi paradoks na to izjavo pa si je privoščila rdeča Kitajska, ki je spet z večjo silo obstreljevala otok

Quemoy, ki je v rokah nacionalcev.

Tudi Hruščeva pot skozi Sibirijo je še kaj zagonetna. Očividno se mu je mudilo, da je s številnimi govori pojasnil Sovjetom v Sibiriji uspeh svojega obiska v Ameriki, dočim je o pogovorih v Pekingu molčal. Zadnje čase je bil tako zaposlen, da ni utegnil obiskati svojih pristašev v

Vzhodni Nemčiji,

ki so tudi slavili desetletnico obstoja komunistične nemške države. Zastopal ga je pa tam, njegov namestnik Kozlov, ki je moral Ulbrichtu in somišljenikom sporočiti, da je izjava Hruščeva, ki jo je dal v Ameriki glede popustitve napetosti zaradi Berlina, resno mišljena. Ta vest jih je verjetno neprijetno iznenadila, ker se nihče ni našel, ki bi sovjetskemu mogočnemu ploskal v priznanje.

Pa tudi z novimi zastavami niso imeli sreče. Za priliko obletnice so se hoteli postaviti in so izobesili nove zastave s srpom in kladivom tudi v Zahodnem Berlinu na postajah mestne železnice, ki je uradno podrejena Vzhodni Nemčiji. Po nekaterih krvavih prepirih so morali dati ukaz, da te zastave umaknejo.

Kljub politiki nekaterih držav, ki nihajo med Vzhodom in Zapadom, je svet v večji meri razdeljen v dve območji. In koliko je resne volje voditi politiko miru, bodo pokazale priprave na vrhunsko konferenco, ki so že v teku, in potek teh pogajanj.

. . . in pri nas v Avstriji

Medtem ko potuje dužavni predsednik dr. Schärff po Rusiji in Ukrajini kot gost sovjetskega državnega predsednika Vorosilova in upa, da mu bo uspelo sestati se tudi s Hruščevom v Moskvi, pa sta si koalicijska partnerja doma povedala marsikatero bridko v zvezi z osnutkom

državnega proračuna.

Izgleda, da so skupni interesi le še dovolj močni, da je možno upati na nadaljnje sodelovanje. Da pridejo na zeleno vejo, so ustanovili poseben proračunski odbor, kateremu pripadajo na eni strani Raab in Kamitz, na drugi pa Pittermann in Olah.

Pri pogajanjih je prišlo do nekaterih sporazumov, kar pripisujejo opazovalci posebno predsedniku Avstrijske strokovne zveze Olahu, ki ni za preveč ostro taktiko v koalicijski vladi. Vidi se, da hoče Avstrijska strokovna zveza strukturno sodelovati pri oblikovanju državnega reda.

Sadove dobre finančne politike in uspehe državnega gospodarstva smo pa doživeli tudi

na Koroškem,

ko je trgovinski minister dr. Bock predal prometu dva dela v omrežju državnih cest na Koroškem. Dogotovljena je cesta od št. Vida na Glini do Trga (Feldkirchen), ki je stala okrog 70 milijonov šilingov. V dveh letih bodo končali ves del do Beljaka, tako da bo potekala najbližja dobra zveza od Dunaja na Trbiž preko Trga in nič več preko Celovca.

Tudi Rož

bo dobil novo cesto. Od državne ceste Beljak-Trbiž se odcepi rožanska cesta, ki vodi preko Malošč in št. Jakoba do Borovelj. Prvi del, ki je dolg 8,2 km, je minister dr. Bock predal svečano svojemu namenu in naredil simboličen začetek z lopato za drugi del, ki bo dolg dobrih 7 km in bo segal do št. Petra pri št. Jakobu. V načrtu imajo, da bo ta cesta v celoti do leta 1961 končana.

Ogenj je uničil vas na Poljskem

Otroci, ki so se igrali z ognjem, so zakrivali požar, ki je uničil vas Gozscowa na Poljskem. Šest ur je divjal požar in gasilcem se ni posrečilo, da bi vas rešili. 51 hiš je pogorelo do temeljev. Človeških žrtev ni bilo.

Moč in nemoč pisatelja

Še ne šestdesetletni sodobni italijanski pisatelj Ignazio Silone je bil eden glavnih organizatorjev italijanske komunistične stranke. Leta 1929 je iz stranke izstopil, ker se ni več strinjal z njenimi cilji. V svojih delih je razkril svoj svetovni nazor, ki je poln plemenitega socializma in idej starega krščanstva. Silone je k slučaju „Pasternak“ napisal naslednje vstice:

Veliki vihar okrog Borisa Pasternaka se je podel. Zato moremo sedaj nekatere stvari, ki so pri tem prišle na dan, postaviti v pravo luč.

V čem je predvsem pravi pomen protestov, ki so se dvignili iz vseh delov sveta, ki so v Sovjetski zvezi s hudimi grožnjami in sovražnostjo začeli izvajati pritisk na Pasternaka? Ti protesti so bili po mojem mnenju edini pravilni odgovor na revne izgovore, s katerimi se je moral sam pisatelj prisiljeno odpovedati Nobelovi nagradi za literaturo. Pasternak je svojo odpoved utemeljil predvsem s posebno psihologijo ljudske skupnosti, h kateri pripada in na katero se mora ob realističnem gledanju problemov ozirati. A močno zanimanje in viharne protesti, ki jih je ta dogodek vzbudil v vsem civiliziranem svetu, dokazujejo, da obstoji še neka druga skupnost, ki je večja kot ona ljudska skupnost, in h kateri Pasternak kot človek in izreden umetnik prav tako ves in popolnoma pripada.

Mi vsi smo se pri presojanju zadeve »Pasternak« zavedali, da se ne vmešavamo v notranje zadeve neke tuje dežele brez vsake pravice. Pasternak je naš tovariš. On pripada prav tako nam kot Rusom. On je del tistega, kar je Goethe označil kot »svetovno literaturo«. Skupnost umetnikov in svobodnih, ki ne pozna nobenih mej, se je čutila s sramotnim obnašanjem sovjetskih kulturnih birokratov užaljeno in prizadeto. Imeli smo pravico in dolžnost, da smo zavzeli stališče. Pasternak je dal pojmu svobode in umetnosti čisto nepričakovano ime in obraz. Z njim sta stala naša čast in poštenje kot pisatelji na kocki. Že samo dejstvo, da je bil neki roman središče zanimanja svetovne javnosti, dokazuje prepričljivo, kakšen pomen more imeti prava umetnost še danes v življenju narodov.

Zadeva »Pasternak« nam je tudi pomagala dokopati se do jasnejše predstave se-

danjega stanja kulturnega življenja v Sovjetski zvezi. Vedeli smo že, da je trajala »odjuga«¹ le malo časa. Vedeli smo tudi, da se pri kulturnih ustanovah, pri založbah, pri društvih pisateljev in umetnikov, pri časopisnih uredništvih ni nič spremenilo, da je njihovo vodstvo še vedno v rokah ljudi, ki jih je bil nastavljen Zdanov. Nikoli pa ne bi mislili, da bo predrznost teh oblastnikov dosegla tolikšno blaznost. Ne priporočamo sicer zdaj ukinitve kulturnih odnosov s Sovjetsko zvezo; smo vedno za svobodno izmenjavo osebnosti in misli. Nikakor pa ne bomo kmalu pozabili imen tistih sovjetskih literatov, ki so sramotilno kampanjo proti Pasternaku uprizorili in so odgovorni, da je Društvo pisateljev v Moskvi naprosilo vlado, naj vzame Pasternaku pravico, da bi smel v Sovjetski zvezi živeti in delati. Počakati moramo, da se nekdo teh gospodov prikaže na kakem mednarodnem zborovanju v Benetkah, Rimu, Zürichu ali Parizu, da bomo mogli od njega zahtevati odgovor za to pobalinstvo. Sicer so se v novejšem času in v preteklosti tudi drugi pisatelji neslavno obnašali. Toda v nobeni deželi ne pozna literarna zgodovina grše igre, kot je obsodba romana na zborovanju 800 literatov, ki ga niti brali niso. Celotna španska inkvizicija ni bila v svojem najtemnejšem obdobju zmožna take nizkotne podlosti in omejenosti.

Kot se zdi, se nekateri sovjetski pisatelji, med njimi razni slavni pesniki, niso udeležili splošne gonje proti Pasternaku. Upamo, da se bo dalo o tem še več zvedeti. Nastaja pa vprašanje: Ali je spričo »uniformiranosti« Društva pisateljev možno, da je bilo sklicano na zborovanje in da je sklenilo te blazne sklepe, ne da bi bilo za to prejelo izrecno povelje z najvišjega političnega mesta? Ne, tega si ni mogoče predstavljati. Kako pa naj si človek potem razloži, da ti sklepi niso bili izvedeni? Meni se zdi, kot bi bila očitno kesanje sprožila poročila o notranjih in mednarodnih posledicah škandala, ki so medtem dosegla Hruščeva. Moral je opaziti, da so mu ždanovci v sovjetskem kulturnem aparatu vsilili to igro, in tako je ponudil Pasternaku poravnavo.

Pismo, ki ga je pisal Pasternak Hruščevu, je mnoge občudovalce »Doktorja

Živaga« bridko razočaralo. Toda kdo naj tu sodi? Pomagati si moramo s svojo domišljijo, če si hočemo predstaviti smrtno vzdušje, ki je Pasternaka obdajalo približno deset dni.

Sicer je pa pismo zelo nenavadno, ko Pasternak v svojih kratkih vrsticah nič manj ko štirikrat zatrjuje, da je dal svojo izjavo svobodno, neprisiljeno, brez pritiska ali kakega drugega povoda. »Nihče mi ni grozil ali me silil,« beremo. »Nič me ne more privedi do tega, da bi ravnal proti svoji vesti...« — »Odpovedal sem se nagradi, ne da bi me bil kdo k temu silil,« in tako dalje. Ali ni to prevečkrat poudarjeno za svobodnega moža z nekaljenim dušnim mirom? Nadalje temelji Pasternakovo pismo na poveljevanju svoje domače zemlje in tako sumljivo spominja na splošno znano krvo in domačijsko sentimentalnost, ki stoji v očitnem nasprotju z internacionalistično tradicijo ustanoviteljev ruskega komunizma, ki so skoraj vsi bili v izgnanstvu, nasprotje pa tudi Pasternakovemu lastnemu delu.

Končno se v Pasternakovem pismu tudi poročila o okoliščinah, v katerih je prišlo do knjižne izdaje »Doktorja Živaga«, ne skladajo z resnico. Založnik Feltrinelli je storil prav, ko ni zahteval popravka — kdo bi pač hotel polemizirati z nekom, ki sedi v ječi? A bodi nam dovoljeno, da spomnimo na neki dogodek iz časa velikih Stalinovih procesov, ki nam v tej zvezi prihaja na misel: Neki obtoženec, ki je bil prisiljen k priznanju, da se je bil srečal s Trockijevim sinom v nekem hotelu v Koppenhagenu, je navedel neko izmišljeno hotelsko ime — in iz tega, da ta malenkost ni odgovarjala resnici, smo mogli v inozemstvu spoznati neresničnost vsega priznanja.

Na žalost je bil Pasternak od histeričnega vpitja moskovskih literatov v tistih dneh vse preveč omamljen, da bi se zavedel, da je bil po zaslugi alarmnega stanja svetovne javnosti močnejši kot njegovi nasprotniki. Ampak »Doktor Živago« bo prebil tudi ta spor; to je nagrada, ki je nobena diktatura ne more pisatelju odreči.

Na žalost je bil Pasternak od histeričnega vpitja moskovskih literatov v tistih dneh vse preveč omamljen, da bi se zavedel, da je bil po zaslugi alarmnega stanja svetovne javnosti močnejši kot njegovi nasprotniki. Ampak »Doktor Živago« bo prebil tudi ta spor; to je nagrada, ki je nobena diktatura ne more pisatelju odreči.

1) Sovjetski pisatelj Ilija Ehrenburg je izdal takoj po Stalinski smrti roman „Odjuga“; po tem romanu je dobila svoj naslov tudi doba v sovjetski literaturi, ko so si nekateri pisatelji spet odkriteje upali na dan v svojem umetniškem oblikovanju. (Op. prev.)

Dr. C.

SLOVENC

doma in po svetu

Razstava slovenskega slikarja na Dunaju

Na Dunaju je razstavljal svoja dela tudi na Koroškem dobro poznani slovenski slikar iz Trsta Lojze Spacal. Razstavil je 48 svojih lesorezov. Med razstavljenimi grafikami so tudi dela, ki jih je umetnik leta 1955 pokazal v Celovcu. Predmet umetniškega ustvarjanja je najprej njegova domačija: mesta in vasi ob morju, kamniti Kras in njegove ubožne njive; premišljeno oblikovanje in skrbno izbrane barve pa daje prednost tem slikam.

Umetnik Spacal je že razstavljal v več deželah. Največ priznanj je dosegel za nagrado na bienalah v Benetkah in nagrado na mednarodni razstavi grafike v Ljubljani.

Zborovanje slavistov

Koncem meseca septembra je bil v Zagrebu kongres Zveze slavističnih društev Jugoslavije. V tej zvezi so včlanjeni vsi slavisti, ki delujejo na univerzah in srednjih šolah.

Uspeh zasedanja je razviden iz resolucije, ki so jo izdali ob zaključku. Sklenili so da pohite z izdajo slovarja srbskega in hrvatskega jezika, pri čemer hočejo posebno poudariti to, kar „ti dve veji istega jezika“ že v danem zblizuje. Nadalje hočejo poglobiti medsebojno spoznavanje nacionalnih literatur in jezikov, kar hočejo doseči s pomočjo revije, ki bi prinašala predvsem znanstvene prispevke. Vsak članek naj bo natisnjen v jeziku dopisnika. Tako bi pospešili študij jezikov in povečali znanje drugih govoric.

Uspeh Slovenca v Braziliji

V Sao Paulu v Braziliji so odprli veliko umetniško razstavo, katere se je udeležilo 1200 umetnikov iz 47 držav. Razstavili so okrog 4000 umetniških del. Velik uspeh je na tej razstavi dosegel profesor na Ljubljanski akademiji upodablajoče umetnosti akademski slikar Riko Debenjak, ki je dobil edino nagrado za inozemsko grafiko.

Kulturno delo v Trstu

Slovensko kulturno udejstvovanje v Trstu je zelo živahno in na priznani višini. Za začetek sezone je Slovensko narodno gledališče v Trstu ponovilo Jurčičevega „Desetega brata“.

Poleg domačega ustvarjanja beležijo tudi gostovanja. Tako je zdaj nastopil s pesmijo mešani pevski zbor „France Prešeren“ iz Kranja.

Slovenci — Marijin narod doma in po svetu

Znano je, da Slovenci posebno časte Marijo, kar je razvidno tudi iz številnih Njej posvečenih cerkva in božjih poti. To velja za narod doma v strnjem slovenskem ozemlju kot tudi za slovenske izseljence.

Enako tudi v Kanadi, kjer imajo navado, da se dvakrat na leto snidejo pri romanju k Mariji Pomagaj v Torontu. Letošnje jesensko romanje, katerega so se udeležili Slovenci iz Kanade in Združenih držav, je spet lepo povezal slovenske rojake onstran oceana. Ob tej priliki je še priredilo pevsko društvo „Slavček“ tudi koncert slovenske narodne pesmi.

Slovenska beseda v govoru in pesmi je zbudila navzočim živ spomin na dom in povezala še bolj tesno slovenske romarje v Ameriki.

Mladinski zbor v Chicago

Slovenska mladina v Chicago se je zbrala iz lastnega nagiba in ustanovila „Mladinski zbor“. Za cilj so si stavili gojitev slovenske pesmi in to posredovati tudi drugim. In tako so nastopili v Chicagu in priredili koncert, ki je zbudil mnogo pozornosti.

O kvaliteti pevskega zbora priča spored tega koncerta: v prvem delu so prinesli slovensko narodno in umetno pesem, v drugem pa opereto „Kovačev študent“.

Glasbeni uspeh tega nastopa je bil pa hkrati tudi kulturni in predvsem narodnostni uspeh. Saj so se ti fantje in dekleta zbrali, da goje slovensko pesem. Starši so jih vzgojili s slovensko govorico, šola jim je to besedo izoblikovala in okrepila, pevski zbor jo je pa dvignil in popolnil.

Zborovanje slovenskih akademikov v Ameriki

V Združenih državah ameriških imajo slovenski akademiki svoje društvo „Sava“. Pred kratkim so priredili zborovanje, katerega so se udeležili številni člani. Pester spored zborovanja so razširili še z akademijo ter razstavo slik slovenskih umetnikov, na kateri sta razstavljala tudi dva člana društva.

V srcu Severne Amerike

Amerikanci niso ponosni samo na svojo industrijo in na čudeže moderne tehnike, o katerih kaj radi govorijo. Zelo dobro je razvito tudi poljedelstvo in kmetije, ali kot oni to imnujejo: farme.

Farme so navadno kaj različne. Seveda so tudi ogromni obrati, ki se ukvarjajo samo z enim pridelkom, z ječmenom, pšenico ali turščico. Manjše in srednje velike farme so pa kaj pestri obrati, kot neko 150 oralov veliko posestvo v bližini Iowa City. Seno pridelujejo skoraj izključno iz alfalfa detelje, ker pašnikov ni. Živino krmijo razen z senom s silažno krmo in kupljeno močno klajo. Farma ima 40 krav, ki jih v »Milking Parlorju« električno molzejo. Ta molzni »salon« je preprost čist prostor, kamor prihajajo krave skozi dvoje vrat. Klaja v jaslji jih privabi, da vstopijo v pregrajo za molžo. Molžar stoji v sredi med štirimi stajami, od koder lahko udobno umije vime in obesi nanj molžno napravo. Mleko teče seveda naravnost v sosednji prostor, kjer se pasterizira, nakar pride v hladilnico in potem v prodajni prostor.

Farmer je mlad, z odlično visokošolsko izobrazbo. Ima dva stalna delavca, njegov oče živi v pokoju na Floridi.

Drug mlad kmetovalec v sosedstvu ima 120 oralov. Seje turščico, alfalfa, ječmen, sojo. Njegov glavni pridelek je 200 pitanih prašičev na leto. Prašiče redi pozimi v lesenih svinjarih, poleti pa v bližnjem gozdu, kjer si svinje same pripravljajo gnezda za zarod. Ves poljedelski obrat opravljajo seveda traktorji in razni drugi stroji, katerih vrednost se na taki, za ameriške pojme manjši farmi suče med 10.000 in 20.000 dolarji.

Spet druga farma, 100 oralov velika, goji turščico, ječmen, alfalfa. Tu preredit farmar s pomočjo enega samega delavca na leto 600 prašičev in okoli 5000 puranov. Prašičjo klajo pripravljajo na farmi sami po strogo znanstvenih načelih. Klaja

ima točno preračunano količino hranljivih snovi in antibiotikov. Pičo za purane dobavlja posebno podjetje. Na farmi je tudi večji čebelnjak: upravljata ga študent in njegova žena, ki študirata na bližnji univerzi in si s tem služita kruh.

Na vseh farmah je staro stanovanjsko poslopje na razpolago delavcem. Farmer sam stanuje v novi hiši z lepo trato in dvojno garažo.

Mnogo farm se ukvarja s pitanjem goveda. Te kmetije pridelujejo seno in silažno krmo, kupujejo živino na trgu, kamor prihaja s pašnikov daljnega Zahoda, in jo potem spet prodajajo na istem trgu.

V mestu, kjer je trg, je več velikih komisijskih podjetij za nakup in prodajo goveje živine. Iz središčnega urada lahko opazujemo vrvenje na živinskem trgu. Prodajalci komisijskih podjetij čakajo na konju z dolgimi palicami na kupca pri ograjenih stajah, kjer so njihove črede. Nakupovalca velikih trvd pogosto spremlja

pomočnik, ki ima na hrbtu radijski aparat; po tem aparatu je nakupovalec v stalnem stiku s svojim uradom. Če pride do pogajanj, zajezdita prodajalec in nakupovalec oba v stajo med živino in si jo ogledata. Pogodba se sklene kar s pokimanjem in z nekaj besedami. Če ne pride do pogodbe, se nakupovalec ne sme več vrniti k isti čredi. Če je pa čreda prodana, jo odženejo v eno od mnogih hiš za tehtanje. Obračun se izvrši po dogovorjeni ceni in dognani teži.

Vsi moški, ki jahajo med stajami, se pogovarjajo ali jedo v vežah glavne stavbe ali pa prihajajo in odhajajo v svojih zelenobelih avtomobilih. Obuti so v kratke škornje, v rokah imajo dolge palice, pokriti so pa s širokimi klobuki ali nenavadnimi čepicami, kar vse spada k živinski kupčiji. Z ostrim vonjem po živini in gnoju pihlja v stavbo zrak z Daljnega zapada.

To je delna slika ameriškega Srednjega zahoda. V mestih so tudi manjša in večja industrijska podjetja, pa tudi šole. Goto-vo je pa na največ zanimanja za agronomijo, ker ta veda je dvignila poljedelske dežele v Ameriki do sedanjega blagostanja.

(Dr. O.)

BANKOVCI

Se vedno je po svetu dosti ljudi, ki svojega denarja nočejo varno hraniti v banki, ampak ga skrivajo po raznih kottičkih, večkrat zavitega v stare nogavice. Mnogo bolj pogosto kot mislimo, se zaradi tega dogaja, da požro bankovce psi, mačke ali goveja živina.

Pred nedavnim je poročalo ameriško časopisje, kako je farmar zalotil kravo, ki je pravkar požrla zavitek bankovcev. Hitro je žival zaklal in našel v želodcu kepo na pol prežvečenih stolarskih bankovcev. Vendar mu je državna banka bankovce do zadnje stotinke zamenjala.

Sicer pa doživljajo ljudje, ki menjujejo poškodovane bankovce, pogosto neprijetna presenečenja. Pri možu, ki je dobil povr-

njenih 53.000 dolarjev, je davkarija ugotovila, da je denar zaslužil na konjskih dirkah, in da ga ni prijavil. Moral je plačati občutno globo.

Kmalu po nekem bančnem vlomu so prinesli zamenjat precej ožgan snopič bankovcev. Ker so vlomilci pri omenjenem vlomu uporabili acetilenski plin, je stvar postala sumljiva in res so po številkah bankovcev ugotovili, da gre za ukradene bankovce.

Nekemu tobačnemu delavcu je padla listnica v stroj za rezanje tobaka, ki jo je sesekljal z bankovci vred na ozke trakove. Spet drugi mož je zakopal snopič bankovcev v zemljo, čez nekaj časa pa je prestrašen ugotovil, da bankovcev skoraj ni moč spoznati. V obeh primerih je banka zamenjala vse pokvarjene bankovce.

Zoglenele, namete ali izprane bankovce nalepijo v banki po vrednosti prosjen papir. Če je mogoče razločiti še tri četrtine bankovcev, pokrijejo njegovo polno vrednost, če je ohranjeno manj, pa le polovico.

(Dr. O.)

Čudakova oporoka

Stari Jean Boullet je preživel zadnja leta življenja v skrbni hišici blizu francoskega mesta Angera. Po vsem videzu ni imel prijateljev in znancev. Nihče ni zahajal k njemu in nikoli ga niso videli v družbi. Sosedje so ga imeli za posebnega in skopuha, on pa se ni zmenil za nikogar.

Pred časom je stari Jean umrl. Na njegovem pisalniku so našli dve pismi. Na enem ovitku je bilo zapisano: »Odprite pred pogrebom«, na drugem pa »Odprite po pogrebu«.

Zdravnik je poklical policijo, policijski

komisar je odprl prvo pismo. V njem je bilo samo tole: »Uradni zastopnik naj določi, da bo moj pogreb ob šestih zjutraj...«

Posebnežu so izpolnili zadnjo željo. Seveda je prišlo ob šestih zjutraj le malo ljudi. Starec ni imel prijateljev, sosedje so se mu pogosto posmehovali in tako se je zgodilo, da so stali ob grobu le njegova gospodinja s hčerko, policijski komisar in dva pogrebca.

Potem je komisar odprl še drugo pismo in bral:

»V mladih letih nisem nikoli imel prijatelja. Ugotovil sem, da je človek v stiski sam in da ga ljudje obiskujejo samo, če jim kaj da. Sorodnikov nimam, torej tudi dedičev ne. Moje imetje naj si porazdelijo ljudje, ki so vstali tako zgodaj in so pospremili starega samotnega človeka na njegovi zadnji poti.«

Boulletovo premoženje je kar precejšnje, saj znaša okoli 150 milijonov frankov. Razdelili so ga na pet pogrebcev.

Stara nasprotnika - nova prijateljca

Angleški in zahodnonemški tisk veliko pišeta o obnovljenem prijateljstvu dveh nasprotnikov iz zadnje svetovne vojne. Pred 17 leti sta se prvič videla. To je bilo na Atlantiku, na zahodni afriški obali. Prvi je bil v majhnem angleškem rešilnem čolnu, drugi na krovu nemške podmornice.

Poveljnik nemške podmornice Wilhelm Schulz je tedaj torpediral in potopil angleško tovorno ladjo »Tweed«. Posadka desetih ljudi se je rešila na prevrnjenem in poškodovanem rešilnem čolnu.

Nemški poveljnik je skozi periskop odkril Angleže, ki so pluli po morju v brezupnem položaju. Zapovedal je, naj se podmornica dvigne, vzel vseh deset Angležev na krov, ranjence dal v oskrbo podmorniškega zdravnika, nemški mornarji pa so popravili angleški rešilni čoln. Poveljnik Schulz je Angleže oskrbel s hrano in jih spustil v morje v bližini afriške obale. Bili so rešeni.

Eden izmed njih, Baker, ni mogel pozabiti rešitelja. Hotel ga je spet videti kot prijatelja in mu izreči hvaležnost. Toda po vojni ni bilo lahko najti Schulza, ki je medtem postal trgovec v Hamburgu. Deset let ga je iskal. Pa vztrajno iskanje se je srečno zaključilo.

Baker je ves srečen povabil rešitelja na obisk v Anglijo. Schulz je prispel z ženo v Pool, kjer ima Baker gostilno. Stara vojna nasprotnika sta se ganjeno pozdravila kot prijatelja. Dogodek je močno odmeval v Angliji in v Zahodni Nemčiji. (A.)

KAJ ŽENA MOŽU NAJRAJE ODPUSTI

V ženski uri ameriške televizije so razpravljali o tem, kaj žena najprej odpusti možu. Razne govorice so omenjale, da najlaže odpusti možu, če nima denarja, če ni potrpečljiv in če ni preveč eleganten.

Zsa Zsa Gabor, ki je nastavljena pri televiziji kot strokovnjakinja za zakonska vprašanja, je menila, da žena najhitreje odpusti možu, če ni zaspan.

Težave z „Boljšim trgovom“

V hudi zadregi je pariški mestni svet, kaj bi storil s slovitim »Marché aux Puces«, ali »Boljšim trgovom«. Morali bi ga namreč prestaviti, ker je že v napoto zidavi stanovanjskih hiš.

Trg je nastal, ko je konec prejšnjega stoletja občina sklenila pregnati krošnjarje in razne prodajalce z mestnih ulic. V začetku so zlasti šli v denar trdi blazinjaki, ki so pa bili baje polni bolh. Po njih je semenj dobil ime »boljši trg«.

Ta trg ni majhen, saj šteje okoli 1500 prodajalcev, daje kruha deset tisočim ljudem in pokriva 70 hektarov. Letni promet na njem znaša okoli 20 milijard frankov, in sicer četrtno tega v dolarjih in drugih dobrih valutah.

Tam dobi človek vse mogoče stvari: knjige, kristal, posodo, porcelan, slike, prepro-

ge, stare obročje za kolesa, celo umetno zobje. Tu je nekoč nekdo kupil za dvajset frankov dragoceno Fragonardovo sliko, ki je danes vredna milijone, drugi so spet za smešno ceno dobili dela Modiglianija, Vlamincka, Cezanna in Utrilla.

Človek pa lahko tudi temeljito nasede, kajti že večkrat se je zgodilo, da je kdo na »Boljšem trgu« kupil posnetek za izvirnik ali pa plačal za kaj več kakor v drugih trgovinah s starinami.

Celo vodilni pariški starinarji imajo še drugo trgovino na Boljšem trgu, ki se bo zdaj morala seliti s sedanjega mesta.

Občina Saint Ouen je že ponudila njegovim kramarjem novo »tržnico« s tisoč prodajalnami. »Boljšega trga ne bo konec, kajti tudi on je ena tistih kur, ki nosijo zlata jajca za Francijo«, pravi župan.

lehre»), napisane po njegovem lastnem sistemu. Posvetil jo je svojemu prijatelju Hohenwartu in že dne 27. II. 1807 jo je odobrila tudi cenzura, toda pred natiskom ga je prehitela smrt. Ta slovnica bi pač pomenjala spet prispevek zlasti k izboljšanju pravopisa, vendar zanjo ni bilo prevelike škode, ker je potem itak že naslednje leto izšla znamenita Kopitarjeva slovnica in so utrli Adelung, Dobrovski i. dr. jezikoslovju že čisto nova pota. dočim je Japelj s svojo racionalistično miselnostjo že vidno zaostal za sodobnim razvojem.

Označeno Japlevo književno delo za časa njegovih celoških let seveda ni imelo posebnega neposrednega narodnopolitičnega pomena za koroške Slovence, zlasti ker je ostalo še nenatisnjeno, pač je bil pa velik njegov vzgojiteljski vpliv kot podravnetelja in pozneje ravnetelja tamšnjega semenišča in pa vpliv, ki ga je široko izobraženi in že slavni mož izvajal tudi na druge tedanje slovenske koroške izobražence. Med slednjimi je treba navesti v prvi vrsti že znanega nam Eggerjevega uradnika (pozneje nadzornika) Franca Grundtnerja. Ta mož je bil rojen okoli l. 1767. in je še mlad stopil v službo tedanje glave koroških framasonov, lastnika raznih gospoščin, rudnikov in železaren, barona M. T. Eggerja (gl. II. del str. 000). Zaradi svoje mladosti Grundtner po vsej priliki ni bil član tedanje celovške lože in najbrž tudi ne poznejšega Herbertovega kantovskega krožka, pač je pa izrazilo svobodomiselno okolje, v katerem je živel vsaj prve čase, gotovo vplivalo tudi nanj. Toda pozneje se z modroslovnimi vprašanji po vsej priliki ni več bavil, vendar je ostal policiji še nekaj časa sumljiv, češ da je bil poprej član nekega tajnega krožka. Že ob koncu XVIII. stol. se je pa začel Grundtner živo zanimati pred-

vsem za slovenski jezik, njegovo mlado književnost in tudi za preporodna gesla. Iz svojega izrazitega prosvetljskega nagiba se je lotil prevajanja Geigerjevega »Sadjarstva«, se v ta namen opremiljal z jezikovnimi pomagali in stopil v pismeno zvezo z Vodnikom in Japljem še pred prihodom slednjega v Celovec zaradi slovenskih imen za razne vrste jabolk. Verjetno je celo pesnikoval, kajti drugače bi ga kresija najbrž ne povabila za prevajanje Colinovih pesmi, toda ohranilo se nam ni tega ničesar razen dveh prevodov. Jarnik ga je nazival »enega najtemeljitejših poznavalcev našega narečja«. Užival je velik splošen ugled, tako da je zapisala l. 1811. celo »Carinthia« o njem: »Gospod Grundtner je mož, ki ni znan le po Koroškem kot jako izobražen, resnicoljuben, enako skromen kot odkritosrčen in uvideven raziskovalec«. Bil je namreč tudi odličan narodno-gospodarski strokovnjak. L. 1805 je namreč umrl grof Egger, star 71 let, in še isto leto še njegov sin, ki je zapustil komaj dveletnega sinčka. Njegovi varuhi so poverili izprva upravo vseh Eggerjevih posestev in podjetij borovelskemu rojaku dr. J. Rabiču. Ko je pa ta že dne 5. IV. 1807 svoje mesto odložil, je bil imenovan za inšpektorja in upravitelja vseh posestev in podjetij Grundtner, ki jih je vodil ravno v najtežjih časih. Zaradi francoskih vojn, ukinitve izvoza koroških železarskih proizvodov v francosko Ilirijo in zaradi avstrijskega državnega bankrota je nastopila huda gospodarska kriza, ki jo je pa Grundtner s svojo sposobnostjo srečno prebrodil in po vojni navzlic močni inozemski konkurenci vnovič dvignil podjetja na staro višino ter celo dokupil nekaj novih.

(Dalje prihodnjič)

FRAN ERJAVEC:

259

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Prišedši v Celovec pa ni izdajal Japelj več novih nabožnih knjig (izšlo je pa v tistih letih več novih izdaj prejšnjih njegovih nabožnih knjig) in tudi s pesništvom se je ukvarjal le bolj za zasebno zabavo. V tisku je izdal (1803) samo še slovensko in nemško »Prestavljanje ene latinske Pejmsi Imenovanje« »Ribzhi tih ludy« in pripravil prevod spodbudnih »Nevarnosti mladih ljudi«, a slednje so izšle potem šele dolgo po njegovi smrti. Pač je pa uporabil v teh letih ves svoj prosti čas za jezikovne študije, ki so mu očitno najbolj prirastle k srcu. Že l. 1802. se je lotil sestavljanja velike vseslovenske slovnice, h kakršni je spodbujal Slovence že Schläger. V ta namen je potoval trikrat celo na Dunaj (l. 1803 se je seznanil tam tudi z znamenitim poljskim jezikoslovcem Lindejem, katerega mu je potem poslal Megiserjev slovar), da si nakupi tam potrebnih slovanskih slovnice. Spremljal ga je vselej njegov najbližji pomočnik vseh njegovih 8 celovških let, bogoslovec Sim. Harnisch, po rodu Nemec iz Trebnja, ki se je pa ravno v Japlevi družbi tudi sam navzel ljubezni do našega preporoda (pozneje je Harnisch služboval kot vikar v Spitalu, kot župnik v Kamingu in slednjič kot župnik v Spatrjanu, kjer je l. 1864. umrl). Dovišitev tega velikega dela mu je pa zavlekla sestava slovenske slovnice, namenjene za njegove celovške bogoslovce in kot pripomoček za pridigarje (»Slavische Sprach-

KAZAZE

(Dan sv. birme)

Lep dan so doživele Kazaze v soboto, 3. oktobra. Ne le na zunaj, ko je toplo jesensko sonce ožarjalo naša polja in dobrane, ampak predvsem zaradi slovesnosti sv. birme. Bil je to velik praznik za vso faro.

Birma se je sicer pozno vršila in medtem so naš g. župnik Franc Učakar zaprosili za upokojeve. Ugodeno jim je bilo, da so sedaj dobili soupravitelja šmihelskega župnika, dekana preč g. Srienca in da sta šolo prevzela šmihelski g. župnik in kaplan. Tako so sedaj imeli preč g. Srienca še več skrbi in dela, da so poieg šmihelske in šentlipške fare skrbeli še za našo in jo lepo pripravili na škofovo vizitacijo. Hvala Bogu pa, da ostanejo naš g. župnik še vedno med nami, saj jih radi imamo in ne bomo taki reveži, kot so bili precej časa šmihelčani po smrti g. župnika Piceja.

Škof so se v soboto zjutraj podali najprej v šolo, da vidijo znanje otrok. Kar zadovoljni so bili z našo šolo. Ob 9. uri je bil sprejem pred župniščem. Šolski otroci so ga pozdravili z eno nemško in eno slovensko pesmijo. Deklamirali so slovensko učenec Gustel Šumnik, nemško učenka Hilda Koder in potem še slovensko Zofi Lipuš. Vsi so bili pogumni in so glasno in razločno povedali, da smo jih še bolj slišali kot odrasle. V imenu župnije in dekanijske duhovščine je škofa pozdravil g. dekan Srienec, v imenu šole g. nadučitelj Adolf Hafner, v imenu občine občinski odbornik zav. nadzornik g. Wobek in še cerkveni ključar. Cerkveni zbor je škofa pozdravil s pesmijo pod spretnim vodstvom g. Florijana Becel in je tudi prav lepo prepeval med sv. mašo.

K slovesnosti se je zbralo zelo veliko ljudi in tudi birmancev je bilo veliko; 69 birmancev in 10 duhovnikov je spremljalo škofa v lepo okrašeno cerkev. Cerkev je bila to pot kar premajhna. Med sv. mašo so škof najprej slovensko pozdravili vernike in nato pridigali o molitvi angelskega češčenja. Slavnostno pridigo je imel po sv. maši vogrški provizor preč. g. Vinko Zaletel. Ko so škof še poškopili grobove naših faranov in molili zanje, so nato podelili našim srečnim birmancem zakrament sv. birme in jih potrdili za zveste in neustrašene vojake Kristusove.

Tudi Metlovo so pogledali škof in našo podružnično cerkev in se zanimali za naše kraje in naše življenje.

Pri popoldanskem blagoslovu otrok so škof poudarili važnost krščanske vzgoje otrok in da so prav prva leta vzgoje odločilna za vse življenje. Izrazili so željo, da bi Kazaze vedno izkazovale Cerkvi tako zvestobo kot danes, tudi ob vseh nedeljah.

Kazaški fantje pa so »razburili« vso Podjuno, povsod so spraševali ljudje: Kaj pa danes tako poka? Pa so fantje res tako streljali kot na laški fronti tudi in s tem povzdignili slovesnost.

Kazaze so pokazale, da še nekaj veljajo in upamo, da so škof bili zadovoljni z nami. Sedaj ko postajamo zaradi nove elektrarne ob Dravi vedno bolj znani po svetu in bodo prihajali tujci z vseh strani k nam, moramo pokazati, da nimamo le vodne sile, ampak da imamo tudi živo vero in zvestobo Cerkvi.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Hladna jesen že prihaja. Prerokujejo, da bo huda zima. Kot po dogovoru se pri glašajo mnogi za sveti zakon, da jih občinska oklicna tabla komaj zmore: 7 parov septembra, oktobra pa jih bo kar 12 parov. Noč Herman je vzel Eriko Melher, nečak Hanzej Noč je pripeljal Suzano iz Celovca. Rezi Komac, ki smo jo večkrat videli na odru farne dvorane, si je izvolila Hermana Traby, doma na Trati v št. Juriju na Zilji. Andrejcevoj Lojzevi Obilčnik se je spoznal s Tolarjevo Micijo Wester v Švici in sta se poročila v Podgorjah, Hanzej Kavčič je pripeljal Marijo Daniel iz št. Ruperta pri Velikovcu. Vovretova Hilda Klement bo zanaprej gospodinjala Štefanu Lesiak. Poročila sta se na Otoku. Čuden Karlej iz Zoprač in Klotilda Rauter sta tudi že v Švici sklenila, da se bosta poročila. In sedaj bosta skupno mojstrila življenje. — In se še nadaljuje: Repičev Jozef si je postavil hišico. Pripeljal je na novi dom Olgo Sitter iz Svaten. Klančnikova Mici je v Badgasteinu pridobila mladega Albina Jobst, doma iz Rankowitzen v Melski dolini. Velikogne Silvestra je odšla za Henrikom Briem v Tirole. — Na oklicih so še drugi. O njih se bomo še oglašili. Morda še

Pri nas na Koroškem

drugim da pogum to poročilo, posebno takim, ki so itak že skupaj.

Med veselo svatovanje so se oglašili zvonovi in naznanili smrt. V Celovcu je umrl Emil Pirker iz Področice in bil tudi tam pokopan. Doma smo opravili pogrebno opravilo. — Istotako je v Celovcu umrl Wassermann, Kristijan Woschitz, gostilničar v Kotu. Podlegel je dolgotrajnemu bolehanju. Prepeljali so ga domov. V četrtek, 8. t. m. smo ga na domačem pokopališču položili k zadnjemu počitku. V imenu lovcev se je poslovil od njega g. ravnatelj in župan Koren, bivši pevci so mu zapeli v slovo »Vigred se povrne«. Pri obnovi farne cerkve je pokojni dobil in prevzel izdelavo novih klopi na koru. Spominjale bodo nanj vse prijatelje, posebno lovce; le da bi jih redno zasedali...!

Ob pogrebu smo si ogledali zidarsko delo na pokopališčnem obzidju. Palmisanovi delavci dodelujejo poverjeno jim delo. Upamo, da bodo končali, preden pritisne mraz in bi zmrzlina škodovala betonu. Vprašujemo, koliko denarja bo to delo stalo in kako se bo plačalo. Zvedeli smo, da je občina prispevala v dveh obrokih 8000.— Š, kar se nam zdi v primeri s celotno vsoto (menda 50.000.— Š) nekam pičlo. Saj je vendar občina prva sanitetna in tudi prva tujsko-prometna instanca. In v dobrobit obema služi to delo, obnove obzidja (da ne bo več sramotno razpadalo), mrtvašnice in stranišč. Praviijo, češ, saj smo pri obnovi cerkve prispevali le toliko odstotkov! Da, tembolj naj bi občina pomagala pri tem delu, ki se tiče vseh ljudi v občini, vernih in nevernih, tako vernih in drugače-vernih. In zastopniki Podgorij se ne morejo po pravici ustavljati taki obremenitvi občinske blagajne v prid št. Jakobu, saj št. Jakobčani pridno nosimo svoj offer v njih cerkev.

Upamo, da nastopi in doživetja v odborovi seji, o katerih smo slišali, ne bodo v škodo skupnemu prizadevanju. Radovedni smo, kako bodo odborniki »Heimatliste« (združena OeVP in FPOe) popravili in poravnali nesramno izzivanje in grobo žalitev slovenskih odbornikov, ki so po protokolaranju teh sumničenj in obdolžitvev protestno zapustili sejno dvorano. Zdi se nam najprimerneje, da odborniki »Heimatliste«, ki se ne zna obvladati, prostovoljno odstopi od svojega mandata in da prostor treznejšemu, preudarnejšemu...

Upamo, da nastopi in doživetja v odborovi seji, o katerih smo slišali, ne bodo v škodo skupnemu prizadevanju. Radovedni smo, kako bodo odborniki »Heimatliste« (združena OeVP in FPOe) popravili in poravnali nesramno izzivanje in grobo žalitev slovenskih odbornikov, ki so po protokolaranju teh sumničenj in obdolžitvev protestno zapustili sejno dvorano. Zdi se nam najprimerneje, da odborniki »Heimatliste«, ki se ne zna obvladati, prostovoljno odstopi od svojega mandata in da prostor treznejšemu, preudarnejšemu...

Na suncu in v morju

(Peto počitniško pismo z juga. Piše Alojzij Vauti, selski župnik.)

Moji trije selski letoviščarji so se nam takoj ob svojem prihodu izkazali kot gostoljubne. Peter je medpotoma na Gorenjskem v neki gostilni zavohal pristni brinjevec in ga je kupil cel liter. Ko so prikotali v naše kopališče, je vihtel steklenico z brinjevcem v eni roki, v drugi pa imel pripravljen majhen kozareček. Vsakemu od nas je nalil enega. Krepek požirek tega brinjevca je res pogrel želodec in pomazal kosti.

Pa smo ga popili le vsak po en »štampej«, vsega ostalega je na žalost popilo — morje! Da bi ostala pijača hladna, je namreč Peter postavil steklenico v vodo k skali. Naša pozornost se je obrnila bolj na sončenje in kopanje, na steklenico in njeno vsebino smo začasno pozabili in se je Peter nanjo spomnil šele, ko smo kopališče že zapustili. Poslal je ponjo Nanteja; ta pa je prinesel le kozarec in kos črepinje. Valovanje vode je butalo steklenico ob skalo in jo razbilo in dragoceni brinjevec se je pomešal s slano morskovo vodo. Morda ga je obvohal tam zunaj kje kak morský pes.

Razen dveh dni smo imeli toplo sončno vreme. Zadnje tri dni je bilo morje valovito. Pri kopanju je bilo to posebno prijetno. Odkar sem odrasel otroški zibelki, se nisem več tako udobno zibal, kakor so me ob tej priliki morski valovi, ležečega na gumijasti zračni blazini. Zato je bila ta tudi trajno v uporabi zdaj enega zdaj drugega; sicer pa smo sedli na tla in so nas valovi prali in zagrinjali s penečo vodo.

Kadar je prijetno, dnevi le hitro potekajo. Bližal se je konec dopusta. O ko bi mogel vzeti s seboj domov zalogo morskega zraka in toplega sonca za pomoč proti ostrim zimam! Tega sicer nismo mogli, zato smo pa nabrali močno dišečega sivca žajbelna. Čaj iz tega zdravilnega zelišča nam bo zdravilo proti prehladu in obolenju dihal. Sestre so nam natrgale skoraj cele metle lepo dišečega rožmarina, ki tu zraste dol pol metra visok. Rožmarinov čaj krepi srce.

Ko sem kot mlad fant na pliberskem jesenskem jarmaku slišal prodajalca, ki je ponujal svoje blago s klicem:

»Fige, rožiče
za mlade dekličke,
stari babi pa lorberga,«

sem razumel; kaj so fige in rožiči; kaj pa naj bi bil »lorberga«, mi ni bilo jasno. Sedaj pa že davno vem, da devljejo tudi naše kuharice lovčrove liste v krompirjevo juho ali močnik, kar dá jedi poseben okus. Z lovčrom se jed okusno »za-

žmaha«. Lovčrovih dreves je tam mnogo. Natrgal sem precej listov sam, še več pa jih je nabrala skrbna sestra. Celu vrečico sem napolnil s to začimbo, da bi z njo mogel postreči vsem selskim kuharicam.

V ponedeljek zjutraj, 21. septembra, je za letos zadnjikrat obstal Petrov avto pred hišo. Poslovili smo se od prijaznih gospodov in gostoljubnih sester, spravili mojo prtljago v avto. Še zadnji zbogom zaostajim! Hvala Bogu za vse tu užite dobrote! Angel varuh, spremljaj nas na poti! In že nas je avto nesel skozi Lovran, Iko in Ičiće v Opatijo. Tam je zavil na levo navzgor. Na vrhu še en pogled na prostrano morje. Zbogom, morje, in če Bog da, spet na svidenje prihodnje leto!

(Konec prihodnjč)

Izboljšana linija pri „Opel Olympia“

Velik uspeh, ki ga je bila deležna sedanja linija oz. zunanja oblika Opel Olympia v vseh delih sveta, je dala osrednji tovarni v Rüsselheimu povod, da obdrži tako zelo posrečeni model še naprej v neizpremenjeni obliki.

Povečani tovarniški objekti in nove naprave v velikanski montažni lopi K 40, katera je bila pred 3 leti dogotovljena, pa nudijo možnost povečave programa: na željo širokih plasti kupcev bo tovarna začela izdelovati tip Rekorda kot

LIMUZINO S ŠTIRIMI VRATI

Na zunanja sta oba tipa — z 2 kot tudi s 4 vrati — popolnoma enaka dosedanjemu Rekordu; edina razlika pri četverovratnem tipu je v skoraj neopaz-

Naše prireditve

V okviru proslave praznika Kristusa Kralja v nedeljo, 25. oktobra, ob 2. uri popoldne bodo pevci in igralci iz Sel uprizorili v dvorani Kolpingovega doma v Celovcu mogočno Calderonovo duhovno igro

»SKRIVNOST SVETE MAŠE«.

Je to edinstvena igra, ki so jo skozi 300 let že nešteto krat uprizorjali po največjih mestih. — Vsi vljudno vabljeni!

STRPNA VES PRI ŠMIHELU

Tisti globaški potok nam pač še vedno težave in škodo dela, tako da sedaj skozi gozd že do železniškega tira teče in je na par parcelah že ves les segnil.

Po velikih prošnjah in sitnih potih pri oblasteh se je našemu g. županu vendar posrečilo, da bo ta voda spravljena v nekdanji tek.

Še - glas s podeželja

(K odloku škof. ordinariata glede veronauka)

Ko je prišel prejšnji teden naš list, sem ga tudi tokrat takoj vzela v roke in brala najprej uvodnik »DVOJNA MERA«. To je pa je res obžalovanja vredno! Sram jih naj bo! Kako naj ima veren človek še pravo spoštovanje, kar bi bila naša dolžnost, ko pa tudi oni (t. j. cerkvene škofijske oblasti — op. ured.) ne poznajo meje in se ne vedajo njih dolžnosti in trepetajo pred farizeji! — To je že davno znano in izpričano, kako gredo onim (t. j. Nemcem — op. ured.) na roko in kako nas tlačijo!

Tudi tedaj ni bilo drugače, ko je Jezus začel javno učiti. Kdo pa mu je najbolj nasprotoval? Veliki duhovni so najbolj kričali: »Proč z njim! Križaj ga!« — Prav zares mi gre kar na jok in solza za solzo mi prihaja iz oči.

Ob času na zemlji bivajočega Kristusa so bili sicer nekateri z njim, a iz strahu pred farizeji se niso tega upali javno pokazati. Ta obžalovanja vredni strah imajo tudi oni sedaj — pred »velikaši«, namesto da bi se postavili v bran za resnico in pravico — pa četudi bi šlo pri tem za življenje. Tudi za nas Slovence so tu nastavljeni, ne samo za Nemce!!

Sram naj jih bo, če nimajo strahu pred Bogom! — Jaz sem še vedno slutila, da tudi vam ne more biti vse to prav in po volji. Do zdaj ste molčali. Pa če se godi krivica, le neustrašeno nastopite — tako je prav! Koliko krivic smo že prestali, koliko nasprotovanja! Pa je vendar pravica na naši strani! »Ljubi svoj narod in spoštuj druge!« je zapisano.

Človek bi napisal kar celo knjigo samih bolesti in krivic, ki so nam jih oni dosedaj že prizadejali! A vsaka reč gre do svoje meje. Saj je še ljubi Bog med nami — počasi sicer, a gotov pa.

B. T.

naprava za umivanje šip,
»Make-up«-ogledalo na desni zasenčnici,
ključavnica na volanu,
stropna obloga iz umetnega usnja,
štiri popolnoma pogrezljiva stranska okna.

Sedeži so enaki kot pri dvovratnem modelu, le da se naslonjala pri prednjih ne dajo preklapati naprej.

Istocasno s to programsko izpopolnitvijo je bil poleg že obstoječega dobro delujočega 1,5-litrskega motorja dograjen še

1,7-LITRSKI MOTOR.

Ta novi motor z majhnim razplinjalnim prostornostjo razvija 63 zavornih KS (PS) pri 4300 o/min

Die neuen OPEL-MODELLE sind da!

Daher sind unsere Eintauschfahrzeuge billiger geworden.

Die Gelegenheit ist günstig, bevor Sie kaufen - einen Blick in die Gebrauchtwagenabteilung von

Trampitsch & Co.

Klagenfurt, Priesterhausgasse 6 — Villacherstraße 177-181

Ijivih vratnih robovih, ki pa elegantne in harmonične linije nikakor ne zmanjšujejo. Vsa 4 široka vrata z velikim odpiralnim kotom omogočajo udoben vstop k prednjim in k zadnjim sedežem.

NOTRANJA OPREMA:

Bogata, udobna notranja oprema Rekord-modelov je seveda ostala ohranjena. Vendar pa so v novem četverovratnem modelu še sledeče novosti, ki služijo v glavnem le povečanju varnosti vožnje:

armaturna deska z obloženim gornjim delom,

(SAE) in ima zelo ugoden obratni moment 13,9 mkg pri 2000 — 2500 o/min (SAE). (KS zavore-DIN-korektura: 55 pri 4000 o/min; obratni moment: 12,2 mkg pri 1900 — 2300 o/min). Največja hitrost Rekord z novim 1,7-litrskim motorjem doseže po podatkih tovarne 132 km na uro. Nad vse zanimivo je stopnjevanje hitrosti: od 0 — 80 km na uro v 12 sekundah, od 0 — 100 km na uro pa v 20 sekundah. Uporaba pogonskega goriiva po DIN 70030 znaša 9,0 litrov na 100 km.

Zadnji shranki gospodinje

Bezgov sok

Za vsakim plotom raste bezeg, spomladi opozarja nase s svojim dišečim cvetjem, jeseni pa gremo pogosto mimo, ne da bi nas privabili bogato obloženi grozdiki. Poskusimo letos napraviti iz njih nekaj shrankov, ki niso samo okusni, temveč ugodno vplivajo tudi na naše zdravje, posebno pri prehladu. Poleg tega pa imajo še eno dobro lastnost, da jih lahko sami naberemo, ker je bezga povsod dovolj in ga ni zamudno obirati. Obiramo pa jagode tedaj, ko so najbolj polne in imajo obilo soka. Že malo uvele niso več tako sočne, so pa še vedno primerne za sušenje za bezgov čaj.

Na vsak kg bezgovih jagod prilijemo četrto do pol litra vode in kuhamo 10 do 15 minut. Sok nato precedimo skozi napet prtič. Na vsak liter soka dodamo četrto kilograma sladkorja. Sok ponovno zavremo, vre naj še 10 minut, nato pa ga nalijemo v vroče, čiste steklenice do roba. Zamašimo jih takoj s prekuhanimi zamaški. Okus temu soku izboljšamo z limoninim sokom in koščkom cimeta skorjice.

Češpljeva marmelada z bezgom

2 kg razpečkanih češpelj, 1 kg bezgovih jagod, 1 do 2 kozarca vode, na 1 kg mezge 750 g sladkorja.

Češpljam in bezgovim jagodam dodamo malo vode in jih kuhamo, da se zmehčajo, nato jih pretlačimo. Ako je mezga bolj redka, jo nekoliko pokuhamo, da se zgosti, nato pa primečamo sladkor. Kuhanje skrajšamo, če sladkor v kozici segrejemo, ne sme pa zarumeneti. Vročega primečamo mezgi. Vročina v sladkorju pospeši hlajenje in marmelada je prej kuhana.

Bezgov sirup kot zdravilo

Oprane, prebrane jagode kuhamo z malo količino vode. Ko jagode počijo, jih pretlačimo. Na 1 kg bezgovega soka damo 30 dkg sladkorja in kuhamo. Med kuhanjem mešamo. Sirup je pravilno kuhan, če pade od žlice gosto kot med. Ob koncu

Napačno je . . .

■ **Preveč hiteti s spravljanjem zelenjade za zimo.** Šele zadnji teden tega meseca je čas za to. Čim dlje moremo pustiti zelenjad zunaj, tem bolje.

■ **Spravljati zelenjad v mokrem, deževnem vremenu.** Spravljamo, če le mogoče, v lepem, vetrovnem vremenu in popoldne, ko je izginila tudi rosa.

■ **Spravljati vso zelenjad v zimske shrambe.** Kar je za mrz neobčutljivo, naj ostane večinoma zunaj, kjer se mnogo bolje ohrani kot v kleti.

■ **Spravljati za zimo dozorelo, staro zelenjad.** Take rastline niso trpežne in se najprej pokvarijo.

■ **Pustiti izpraznjene grede v pušči čez zimo.** Takoj jeseni jih je treba pognojiti in globoko prekopati zemljo ter jo pustiti v kepah.

■ **Odlagati gnojenje na pomlad.** V jeseni pognojeno zemljišče je mnogo bolj rodovitno kot spomladi gnojeno, ker se hlevski gnoj čez zimo v zemlji predela in razkroji.

■ **Odlasati gnojenje z apnom.** Za to je pozna jesen najugodnejši čas. Suho vreme in takojšnje podkopavanje apna je nujno potrebno.

■ **Uporabljati nerazkuženo seme za jesensko setev.** Uporabljamo zdravo in dobro razvito seme. Le tako seme je porok, da bo žito lahko dobro prezimilo. Na semenu je treba uničiti vse kali glivičnih bolezni.

■ **Ko je nastopila slana, še goniti živino na pašo.** Ko nastopi slana, nehamo goniti na pašo, da se izognemo napenjanju in pri breji živini zvrženju.

■ **Zanemariti sadno drevje.** Ovijmo drevje z lepilnimi pasovi. Odstranimo vse nepotrebne veje in po možnosti drevje poskropimo z močno raztopino modre galice. Če nimamo drugega gnojila, zalijmo drevje vsaj z gnojnico, kateri dodamo na 100 litrov 2 do 3 kg superfosfata in 2 do 3 kg 40-odstotne kalijeve soli.

pridamo naribano limonino lupinico, kar zelo izboljša okus. Sirup napolnimo še vroč v vroče steklenice.

Češplje z vinom in kisom

1 kg češpelj, pol kg sladkorja, četrto litra rdečega vina, četrto litra dobrega kisa, četrto litra vode, nekaj klinčkov, malo ruma ali žganja.

Vino, kis in vodo zmešamo, dodamo sladkor in klinčke ter kuhamo tako dolgo, da se tekočina zbistri. V vročo tekočino postopoma dajemo češplje, ki jih prej večkrat prebodemo z zoborebcom. Kuhamo jih tako dolgo, da počijo, nato jih pobereмо s cedilcem ali veliko penovko iz tekočine in predenemo v pripravljen čist kozarec. Ko smo prekuhali vse češplje, tekočino še dobro prevremo in jo zalijemo na pripravljene češplje.

Naslednji dan posodo s češpljami dobro pretreseмо, odlijemo tekočino, jo prevremo in vročo zlijemo nazaj. Posodo zavežemo s celofanom, ki ga prej zmočimo z rumom ali žganjem. Da se nam plodovi ne dvignejo, položimo pod rob kozarca dve ali tri prekuhane treščice.

Preprečujemo bolezni današnjega časa

Med gospodinjske naloge sodi tudi ta, da skrbimo za zdravje svoje družine. Pod tem pa razumemo več kot samo to, da pripravimo prehlajenemu otroku topel čaj ali bolnemu soprogu mrzel obkladek na čelo. Skrb za zdravje sega od zračenja in kurjenja stanovanjskih prostorov preko pravilno sestavljenih in pripravljenih hrane do smotrno planiranega oddiha.

Bolezni nastajajo pogosto same od sebe, ne da bi človek kaj pogrešil, vendar so tovrstne v manjšini. Precej več je tistih, ki se jim lahko izognemo, če svoje življenje pametno uredimo in se izogibamo različnim bolezenskim virom. Med boleznimi dandanašnjega časa so na prvem mestu tiste, ki pričajo o »obrabli« organizma — obolenja srca in krvnega obtoka.

Natančne znanstvene preiskave so dokazale, da duševna obremenjenost močneje in zato škodljiveje vpliva na srce in krvni obtok kakor telesno delo, pa naj bo še tako trdo. Vsakdo ve, da začne pri neprijetnih mislih, strahu in notranjem nemiru srce močneje tolči in utripati. Pri tem se zožijo krvna obtočila; srce mora pogostejše in sili na prehodne žilice več krvi kakor običajno in jasno je, da taki obremenitvi ni za dalj časa kos.

Zanesljivo in dobro sredstvo proti obolenju krvnih obtočil sta sauna in parna kopel. Oba povzročita, da se obtočila močno in za dolgo razširijo, vmes pa močno skrečijo pod mrzlo prho. Tako ohranjamo

obtočila prožna, pa tudi obtočilni živci in mišice bolje delujejo.

Mimo hlastne naglice, nemira in predvsem bojazni modernega časa je glavni človekov sovražnik debelost. Ljudje, ki samo za petino več tehtajo, kakor bi po njihovi višini in postavi smeli, izkazujejo pre-

RABARBARA

Jesen je najprimernejši čas za razmnoževanje rabarbare. Štore starejših rastlin je treba kratko malo razrezati v večje število kosov. Od teh naj ima vsak po eno brst in nekaj korenin. Posamezne kose sadimo po 1 m do 1.50 narazen v globoko obdelano zemljo (najbolje v rigolano!), ki ni prelahka. Rabarbara ljubi nekoliko bolj svežo navlaženo zemljo, ki smo jo močno zagnojili s hlevskim gnojem. Ta rastlina ne zahteva posebne nege; spomladi jo bomo zaradi plevela parkrat okopali, pozneje pa, ko se začnejo listi sklepati, tudi to delo odpade. V poznejših letih se plevel pod rabarbaro ne širi več, ker ga gosti listi s svojo senco pravočasno uničijo. Vsako jesen prekopljemo zemljo nekoliko globlje in jo obenem pognojimo s hlevskim gnojem. Od umetnih gnojil so najbolj primerne fosfatna in kalijeva. Trosimo pa jih navadno šele spomladi.

V maju požene z neverjetno naglico steblo z razcvetjem. Cvetno steblo je treba čim bolj globoko in čimprej izpuliti, ker se drugače razcvetje razvija na škodo listov in listnih pecljev. Pecljev ne režemo z nožem, kot to pogosto delajo, temveč jih je treba ob dnu s sunkom navzdol odtrgati ali odlomiti.

Lepa, stasita rastlina s svojimi ogromnimi listi je v kras vsakemu še tako razko-

! ČE JE MEGLA, PRIŽGI ZASENČENE ŽAROMETE IN VOZI POČASNEJE!

nemu vrtu in je le škoda, da je po naših vrtovih ni veliko več.

Spomladi, ko je še težko dobiti poceni sveže sadje za kompot, nam nudi rabarbara s svojimi listnimi peclji vinskokislkast in zelo osvežujoč kompot, ki ni nič slabši od sadnega. Prav tako smemo vino iz rabarbare uvrstiti med najboljše dezertne vina. Zdravilna lastnost korenin rabarbare je pri ljudstvu že davno znana in tudi moderno zdravilstvo jih pri boleznih jeter, žolča in želodca še vedno uporablja. Skoro nerazumljivo je, da je pri nas ne gojijo še pri vsaki hiši. V tujini jo mnogo bolj čislajo, ker vedo, kako zdrava in okusna je.

Drobni nasveti

Tudi termovka lahko počti, če v prav mrzlo nalijemo vročo tekočino. Da se nam to ne bo dogodilo, jo ogrejemo prej nad vročim štedilnikom ali kuhalnikom ali pa tudi v sopari tekočine, ki smo jo pripravili za v steklenico. Nalivajmo jo z lijakom, da nam tekočina ne zateka za steklenico, kar povzroča sčasoma neprijeten duh in kviri notranjost steklenice. Prazno moramo takoj umiti in jo pustiti odprto, da se zrači.

Vinske steklenice, na katerih dnu se je nabrala usedlina, umijemo z vročo vodo in sodo. Steklenice pa, v katerih smo hranili olje, očistimo s toplo kavino usedlino.

Če je mleko posneto, ugotovimo, ako potopimo vanj navadno pletilko. Posneto ali celo z vodo razredčeno mleko bo zdrselo curkoma s pletilke, če jo dvignemo. Mastno mleko pa se bo ustavljalo najprej na konici pletilke, nakar bo po kapljicah padalo v posodo.

Zadruga se težko odpira. Poskusite jo popraviti sami. Narahlo jo odprite, podrgnite člene obeh delov ob svečo. Če niso pokvarjeni posamezni členi, bo zadruga spet gladko tekla.

Kruh hranimo v gospodinjskem na stalnem, zračnem prostoru in ne v bližini močnega dišečih živil. Priporočljiva je posoda, ki se da zapreti in ima luknjice za zračenje. Primerne so aluminijaste doze, pa tudi posode iz plastičnih mas. Te posode pa moramo redno umivati v vročo in splakniti z okisano vodo, da se ne začno razvijati škodljive glivice, ki kvarijo kruh.

Kako preprečimo gnitje sadja v shrambi

Pogosto zmanjšajo bolezni plodov rentabilnost naše sadne letine. Del teh bolezni se lahko loti plodov že na drevesu, n. pr. krastavost in monilija. Taki oboleli plodovi lahko slej ko prej okužijo tudi zdrave plodove v skladišču in prenašajo tudi vse vrste plesnih glivic, ki povzročajo gnitje.

Zavoljo tega je važno, da pride v shrambo samo res zdravo sadje. Če sadje otrešamo in ga nato v košarah znosimo v klet, ga tam iz košar stresemo na kup in pustimo ležati, seveda ne moremo pričakovati, da bodo tako sadje smatrali za kvalitetno. Mnogo bolezni je mogoče opaziti že pri natančnem sortiranju plodov in tako je tudi možno izvreči vse sumljive in bolne plodove.

Važno je vedeti na kakšen način se da preprečiti gnitje plodov v shrambi.

V kolikor gre tu za bolezni, ki jih je mogoče opaziti na plodovih že, ko so še na drevesu, je odgovor lahak. Tako sadje moramo čimprej porabiti ali pa izrezati bolna mesta ter ga predelati v marmelado. Daljše shranjevanje plodov, ki so oboleli za monilijo in krastavostjo, privede do popolnega uničenja vseh shrankov.

Navaditi se je treba shranjevanje le nepoškodovane, neobtočene plodove, kajti vsaka še tako malenkostna poškodba privede slej ko prej do okužbe s kako glivo, kar lahko postane nevarno za vse shranjene plodove. Tako na primer ne smemo dati v sadno shrambo plodov, ki so jih obgrizle miši, ose in sršeni ali pri katerih je opaziti, da so črvi. Čim bolj se držimo tega pravila, tem manjša je nevarnost, da nam prične kasneje sadje v shrambi gniti.

Omenjeni ukrepi pa bi bili le polovičarski, ako ne bi stalno pregledovali sadnih shrankov in pravilno ravnali z njimi. Shrambe za sadje morajo biti temne, hladne in zračne. Kjer teh predpogojev ni, tudi ni treba računati s tem, da bo sadje dolgo nepokvarjeno obležalo v shrambi.

Še preden spravimo sadje v shrambo, jo je treba natančno očistiti in zažveplati; 4 do 8 gramov žvepla zadostuje za kubični meter. Plodove je treba polagati na police tako, da vsak čas lahko pregledamo vsak plod posebej. Kdor bo uporabil zabojčke in deske, ki so že plesnivi, za podlago plodovom, naj se ne čudi, če mu bodo glivice pokvarile vse.

Ako opažamo v shrambi več gnilih plodov, je treba vse shranke prebrati in izločiti vsak plod, ki se nam zdi sumljiv. Take plodove porabimo takoj v kuhinji. Deske, na katerih so bili gnili plodovi, pa moramo zamenjati z novimi ali pa jih temeljito očistiti in razkužiti.

Če se bomo držali omenjenega, bomo lahko preprečili bolj obširno škodo v sadni shrambi in nam bo obležalo dobro sadje tja do poletja.

Rahljajte drevesni kolobar

Rasti mladega in seveda tudi odraslega drevja ne morete z ničimer bolj pospeševati kot s tem, da olajšate pristop zraka in vlage h koreninam. To pa dosežete pri drevju, ki je posajeno na travnatem zemljišču, le z rahljanjem (okopavanjem) in pletitvijo drevesnega kolobarja. Za 1. in 2. leto po saditvi zadostuje obdelan kolobar, ki ima v premeru vsaj 1 m. Pozneje, ko se korenine širijo na vse strani, bi bilo pa treba ta kolobar primerno širiti. Najugodnejša doba za obnavljanje kolobarjev je pozna jesen, da morejo na zrahljano zemljo vplivati zmrzal in zimske padavine. Le brez skrbi torej okoplajte tudi ostalo, vsaj mlajše drevje, čim bolj na široko in obrnjeno zemljo pokrite z dobrim gnojem, ki ga boste spomladi podkopali. Podkopljete pa ga seveda lahko tudi sedaj v jeseni v primerni razdalji od debla.

Slovenska beseda

(Ksaver Meško)

V tihi grob sem ti hvaležen, mati moja. Če bi mi ne bila dala drugega s seboj v življenje, dala si mi svojo govorico, sladko slovensko besedo. Vodnica mi je bila med čerami in prepadi na življenja potih, tolažnica mi v trpljenju, sladkost v bridkosti. Hvala ti zanj, o mati, noter v globoki grob ti hvala!

Z zagrizeno, prav kmečko trdovratnostjo sem branil to svetinjo, besedo materino in ljubezen do nje, že slaboten deček. Z nezlomljivo trmo sem odbijal vse, kar bi moglo vsaj deloma zatemniti njen zlati blesk.

Z desetimi leti sem prišel v nemško šolo. Res z namenom, da bi se naučil nemščine, ker brez nje bi mi bila in bi mi ostala za vedno zaprta vrata v latinske šole. Nikakor pa ne z namenom in voljo, da bi govorico materino zatajil. Zato me je skučelo kakor zastrupljena puščica v srce, ko sem videl in slišal, kako so slovensko besedo zaničevali, se z njo norčevali.

Najhuje me je bolelo, ko me je hotel učitelj, ravnatelj šole, rojen Slovenec, sicer dober in pošten mož, a svojemu rodu že povsem odtujen, z nemškim duhom prepojen, prisiliti, naj pišem svoje ime po nemško s »sch«. Pritiskal je name z vso močjo in z vsem ugledom, ki ga ima učitelj pred učencem, uklonil me ni. V eni nalogi mi je rdeče prepisal Meško v Meschko, v naslednji sem zapisal spet Meško. Jezil se je, poučeval me: »Če bi dobil

Bereš romane?

Nobenega dvoma ne more biti, da je v sedanji dobi knjiga med najvažnejšimi vzgojnimi činitelji. Žal pomeni knjiga lahko tudi najbolj nevarno orožje v borbi proti krščanskim idealom. V sedanji poplavi papirja najdete malo dobrih, neštevilo povprečnih in zelo veliko slabih. Zato je treba biti pri izbiri knjig zelo previden, sicer si lahko zastupimo srce in duha. Številna so dekleta, ki so jim resne knjige odveč, pa se zadovoljijo s kičem. Človek, ki nima pravih načel o čitanju, razsipava svoje duhovne in moralne sile. Volja slabi, okus se izgublja.

Nekatere moderne knjige res ne morejo pomagati do kakšne vredne sodbe o življenju, saj ponujajo polno negotovega in nejasnega, kjer je bralec prisiljen, da neprestano razmišlja o manjvrednih vprašanjih. Strup pod cvetom!

Posebno dekleta hitro podlegajo nezdravim teorijam, ki jim jih ponujajo romani. Dekliškim dušam so všeč položaji, kjer na mesto resničnosti stopijo sanje. Lahko-mišljeni govor o ljubezni, ki so ga polni moderni romani, more globoko raniti njihovo duševno življenje. Nemir, ki ga romani vzbujajo, skoraj vedno vodi v dvom in versko brezbržnost. Take, ki so brale preveč romanov, ne zanima skoraj nobena višja misel več. Izgubile so vero, upanje in ljubezen, tisto notranjo nežnost in občutljivost, ki je zanje bistvenega pomena. Odslej so pripravljene za vsako avanturo. Take usodne posledice imajo moderni romani, ki v imenu ne vem kakšne znanosti stikajo in vohajo po vseh nižih

nah človeka. Ali je potem čudno, če imamo danes toliko živčne razrvanosti, ki ji ne vemo ne števila in ne zdravila? Saj bi bilo treba popraviti vso miselnost, ki jo je zmedlo tako branje. Za zdrav značaj je najbolj nevarno, kadar srce krene na napačno pota.

Zato ne bomo nikdar dovolj previdni pred nezdravimi romani, ki dajejo o življenju in ljubezni popolnoma napačno sliko, pa tudi zato, ker morejo v premladih dušah povzročiti polno nejasnosti in tudi hudih padcev. Ali ni dekleta v dobi doraščanja neodločna in vendar zelo hitra v dejanjih? Na eni strani jo je samo hrepenenje in želja, na drugi strani pa se menjavajo drzne sodbe in odločna dejanja. Zato je med njenimi mislimi in dejanji nekaj nerodnega in neuravnovečenega, saj ravnotežja šele išče. In kako težko ga je najti v takih razmerah, toda kako važno je, da ga najde!

Vsi poznamo izgovor: »Meni to nič ne škoduje.« Ali, vemo tudi to, da misel žene človeka k dejanju. Roman je pa cela vrsta misli, spremenjenih v dejanja. In ravno to more biti usodno. Dekle, ki je že po svoji naravi še posebno sprejemljiva za druge vplive, pije iz dejanj tudi ideje, ne da bi sama za to vedela. Roman igra vlogo pravega hipnotizerja.

Zato je treba svoje čtivo dobro izbirati, brati manj in počasi, navzeti se pravih in zdravih misli in se tako obvarovati dolgotrajnega in življenjske zmote. V takem primeru pa je knjiga pot k sreči in zadovoljstvu, pa tudi k življenjski modrosti.

Glejte, moj rožni venec!

Bilo je v mestu Florenci v poletju leta 1900. Sonce je močno pripekalo; po cestah so se sprehajali tujci iz raznih dežel in ogledovali starodavne spomenike umetnosti. Michelangelov David je nemo strmел v vse drveče množice in Savonarolove sobe pri Sv. Marku so bile vse tihe. Le pred univerzo je bilo zelo živahno. Na juridični fakulteti so se končala predavanja. V močnih skupinah so prihajali akademiki po širnih stopnicah iz univerzitetnega poslopja. Nekemu akademiku je padla knjiga na tla. Hitro se je sklonil in jo pobral. Pri pobiranju knjige pa mu je padel rožni venec iz suknjiča. Okrog stoječi so opazili rožni venec na tleh in zagнали močan hrup: »Kdo pa je tak pobožnjak? Haha, rožni venec, na univerzi! Vrnite mu to navlaklo!«

Akademik, kateremu je padel rožni venec na tla, je bil nečak nekega kanonika; po naravi je bil bojazljiv. V obraz je bil rdeč kakor kuhan rak, kakor da bi ga

kdo zalotil pri tatvini. Vzel je rožni venec in se začel izgovarjati: »Glejte, kaj mi je moja praznoverna in neumna mati dala v suknjič!«

»Neumen in praznoveren si ti, strahopetneč,« se je oglasil močan glas. »Tvoja mati zasluži spoštovanje, ti pa ne!« Po teh besedah se je neustrašeni akademik Fabio Giardi postavil na vrh stopnic in z močnim glasom zaklical: »Če hočete videti rožni venec, glejte mojega!« V levi roki je visoko držal rožni venec, desno pa je stisnil v pest in nadaljeval: »Kdor ima kaj proti, naj pride sem! Tu je moja pest!«

Pogumen nastop mladega fanta je osramotil okrog stoječe. Od glavnih vrat pa so zadoneli pritrdilni glasovi: »Živio, dobro si jih ugnal!«

Strahopetneč je brez besede izginil. Zavedal se je, da je s svojim dejanjem sramotil svojo mater, nečast pa storil tudi nebeški Materi Mariji.

Zlate misli iz Slomškovih del

1. Mrtvi nas živeti učijo.
2. Otroci prava sreča so bogaboječji starši, pa tudi staršev največja čast so pobožni, dobro vzgojeni otroci.
3. Za mladino je bolje, biti brez denarja kakor pa brez vladarja.
4. Nedolžne opravičuj, dolžne izgovarjaj, kar je prav, ali pa molči.
5. Sestra prave krščanske ljubezni je prijaznost.
6. Človeku najslajše diši, kar z lastnimi rokami pridela.
7. Ni nobena prava modrost, se svoje stare trme držati, ampak vse prav preudariti in se boljšega prijeti.
8. Zadovoljnost je polovica življenja.
9. Svet se po samih šolah ne poboljša, ako starši doma pravega dna ne položijo.
10. Učenost brez čednosti je cvet brez sadja.
11. Mlad berač bo star tat.
12. Govori malo, pa tisto dobro, tako bo tebi čast.
13. Se trikrat preseliti, je enkrat pogoreti.
14. Več ko zna, več velja, naj bo gospod ali kmet.
15. Učenost in dobrotljivost so le kresni-

ce, ako prave vere, trdnega upanja in krščanske ljubezni pri ljudeh ni.

16. Prvo seme poučenja staršev najgloblje pade, najdalje ostane in najlepši sad obrodi.

17. Ljubezen je močnejša ko smrt.

18. Kmetov prevzetija je prave sreče podrtija.

19. Večje težave, lepše plačilo.

20. Kaj pomaga še toliko čedna lupina, ako jedro dobro ni.

21. Zdravje duše in telesa sta si najbližja soseda, kajti pod eno streho bivata.

22. Prebrisana glava pa pridne roke so boljše bogastvo ko zlate gore.

23. Kdor jezik ljudi zna, tudi njih srca ima, je pri njih kakor doma.

24. Če hočeš mir, pripravljaj se na prepir.

25. Lepo je srce, ki se z veselimi veseli in z žalostnimi žaluje.

26. Moder mož se šele oženi, kadar ima ženkico in dečico s čim rediti.

27. Mož mora biti srečnega zakona glava, žena pa srce.

28. Hočeš veselo in srečno živeti, uči se potrpeti!

Ne pretiravaj v užaljenosti!

Zakaj pač Micka tako molči in nejevoljno poveša glavo? Mar je utrpela kaj škode? Ali ji je po vodi splavalo sladko upanje ali pa se je kdo lotil njenega poštenja ali čednosti? Ne eno ne drugo. Užaljena je, ker so jo posvarili. Kaj, sem morda kužek, si misli, da me tako zmerjajo? Kaj je neki takšnega, kar sem zagrešila? Nihče ni brez napak. Kar storim do brega, naj se trudim, kolikor hočem, vse ga ne upoštevajo; če pa kaj zagrešim, ni graje ne konca ne kraja. Nad podrejenim in odvisnim se vsi znašajo. Micka je torej hudo užaljena in še malo, pa bi zasovražila grajo in grajalca. Kaj nima prav? Gotovo misli, da ima do pike prav, ker v svojem samoljubju in naravni razdražljivosti vidi in občuti le, da so jo grajali, ne pa svojih napak. A kdor koli si ogleda stvar nepristransko, ve, da vara samo sebe in da jo v sodbi vodi samoljubje.

Morda pa je graja bila prehuda in je Micka res trpela nekoliko po krivem. A čemu je zaradi tega zagrenjena in trmasta? Ali naj bi kot kristjanka ne umela trpeti krivice? Nedvomno se šteje Micka za dobro kristjanko, vendar se bojim, da je v zmoti, ker ni vajena ponižno in potrpežljivo hoditi za Kristusom, ki je trpel krivico in nosil križ.

Ali se pravilno obnašam?

Pod oliko razumemo dostojno, vljudno vedenje na zunaj, nasproti Bogu in nasproti samemu sebi.

Prava vljudnost je ona, ki izvira iz dobro urejene notranjosti, to je iz trdnega značaja in volje in iz čistega srca.

Napačna vljudnost je samo zunanji videz brez notranjega jedra in bolj odbija kot privlačuje.

Vir, iz katerega izvirata prava dostojnost in vljudnost, je prava vera. Iz te izvirajo vse čednosti. Čednosti brez dostojnosti in vljudnosti si ne moremo misliti.

Zakaj se moramo vaditi v dostojnosti in vljudnosti? Ker je to volja božja. »Vaša dostojnost (dobro obnašanje) naj bo znana vsem ljudem.« Olikano vedenje nam pomaga, da v življenju pridemo naprej, vzdržuje edinost in mir in je bramba naše notranjosti. Razodeva dušno krepost in neguje razne čednosti ter je zelo zaslužno pred Bogom.

»Vljudnost je izpričevanje odkritega spoštovanja in srčne dobrohotnosti z vsem zunanjim obnašanjem napram vsem, s katerimi občujemo. Razlikujemo zgolj zunanjo (in zato nepravo) in pravo, pristno vljudnost, ki je izraz notranjega krščanskega mišljenja. Le ta se po pravici imenuje cvet krščanske ljubezni. Vljudnost napravi družabno občevanje prijetno in lahko, nalaga pa tudi dolžnost, da se borimo proti samoljubju, ki je navaden vzrok nesporazumevanj.«

V dostojnosti in vljudnosti se moramo vaditi do Boga in sicer s tem, da izkazuje-mo Bogu najvišjo čast, da opravljamo vsa svoja dejanja Bogu v čast, da redno molimo svoje vsakdanje molitve, da vestno izpolnjujemo svoje dolžnosti, da visoko cenimo svojo sveto vero in Cerkev, da spoštujemo duhovnike in da se vedno dostojno obnašamo v hiši božji.

Do sebe se vadimo v dostojnosti s snago in z redom.

Neki ameriški zamorec, ki je bil kot otrok še suženj in je postal pozneje veleugleden učitelj in govornik v Ameriki, pripoveduje iz svoje mladosti sledeče:

Ko je bil 12 let star, je tekel tri dni peš, da bi ga sprejeli v šolo za zamorce. Denarja sicer ni imel, da bi plačal šolo, a upal je, da si ga bo zaslužil s postranskim zaslužkom. Ko je prosil predstojnico za sprejem, mu je najprej naročila, naj pomeče in pospravi dve sobi. To je storil tako skrbno in natančno, da ni bilo niti praška več videti. Ko je predstojnica to videla, ga je sprejela. Dobila je zaupanje vanj. Misli si je: Če je to storil tako natančno, bo tudi pri drugih rečeh reden in snažen. Iz njega se bo še dalo kaj narediti.

Pot je kakor božja dlan

In pot je kakor božja dlan.
Čez jasne gre poljane,
skoz temni vodi les;
samotna kaplja kane
sedaj z oči, sedaj z dreves.

Odšel si z doma davi.
Kje pot se tvoj ustavi?
Dokler se dan ne sklene,
nebo ne razodene
ti svetih potov.
Gospod načrte hrani,
le njemu vsi so znani
začetki kakor konci
nešteti tvojih potov.

Vsi tostran smo na begu
kot gladne ptice v snegu.
Ve zvezde — nočne straže,
so dolge še daljave?
Kdo bližnjo pot pokaže?

Silvin Sardenko

krstni list, tam bi bilo tvoje ime gotovo pisano s »sch«. — Pa sem si mislil: »Zapovej mi, da ga moram prinesti. Oblast imaš. — Ne zapovej? Tedaj o svoji trditvi nisi prepričan.«

V srcu sta se mi pa budila odpor in mržnja proti možu in njegovi ponemčevalni nasilnosti. Pokazati mu, jih tedaj seveda nisem mogel; pokazal pa mu jih sem in se maščeval, kakor sem po omejeni otroški pameti pač vedel in znal, v naslednjih letih, ko sem bil že izpod njegove oblasti, že v gimnaziji: šel sem večkrat na ulici mimo njega, kakor da ga ne vidim — namenoma ga nisem pozdravil!

Večkrat se v mislih vračam v tiste čase. In ko se zaradi te mladostno-nepremišljene surovosti pošteno oštevam, si tudi pravim: »Najslabša vzgojiteljica je — krivica.«

Obenem sem pa še danes vesel, da se nisem zbal, ne se uklonil, ne zatajil slovenske besede in dediščine materine niti v pisavi, v malopomemnem šolskem zvezku.

Pravo veselje

Za pravo in pristno veselje morajo biti izpolnjeni trije pogoji: najprej se za veselje zahteva čisto srce, mirna vest, notranji mir in uravnovešena duša. Kakor v razburkani vodi obrežje ne odseva razločno, tako tudi srce, ki ga razburkavajo strasti, ne more odsevati mirnega veselja. Dalje se za veselje zahteva previdna izbira radosti. So namreč radosti, ki imajo v začetku sladek okus, a naposled zapustijo grenak okus kesanja. To so strupene in grešne radosti, ki so laž in prevara. Nazadnje je treba tudi v dovoljenih radostih uporabljati pametno mero. Čezmernost rodi naveličanost in pušča slabe posledice.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

BORKOLE AFAR:

Dekle s kostanjevim listom

Takrat je bila jesen. Polno plast lista je vrgla sapa na tla, da je zašumelo za vsako stopinjo. Kostanji ob robu ceste so se svetili v razkošnih barvah, ko je padalo nanje toneče sonce. Jutri že bo minil ta sij in barve bodo ugasnile, zdaj za eno noč, potem za vselej.

Včeraj se je bil vrnil s počitnic. Njegovo srce se je vrtelo še krog doma, krog komaj ubeglih tednov. Njegove misli pa so bile v mestu, pri ljudeh preteklega leta, v ulicah.... Videl je vse tiste, s katerimi bo šel skupno skozi novo dobo, tiste, ki jih bo po dolgem premolku spet srečeval na cesti in pozdravljal v parku.

Prosto so imeli ta dan, pa je krenil na sprehod. Prvi je bil, zato tem lepši. Ljubil je tisto padanje listja, ki je begalo za vetrom, tisto skrivnostno šepetanje za koraki, ki si ga slišal, a ni bilo nič, ko si se obrnil; mikala ga je priroda ob cesti, ki je lepa le jeseni. Hodil je počasi, kot se majejo počasi veje, ki jih gugava veter.

Potem mu je prišla nasproti. Od daleč bi jo spoznal izmed sto drugih. Vedel je, da bo prišla. — Veter se je zaganjal v košate veje in trosil listje po zraku. Ko je šla, se je usulo nanjo in kostanjev list se ji je zataknil v lase. Videl je, kako je stegnila belo roko po ujetem listu in ga spustila na tla; to je storila z nežnostjo, kot bi pobrala nagelj, boječ se, da ne bi razpadel med prsti. Pri tem se je uprlo vanjo sonce ob zatonu in za hip prebarvalo njeno obleko, da je vsa žarela v siju; žarel je obraz in žarele so oči, da so se prelivali žarki v njih kakor v čistem gorskem jezeru. Bogomila! je pomislil fant.

Potem je naenkrat stala pred njim vsa v čaru jeseni; lepše ne sije nobeno oko, kot sije oko Slovenke. To so zvezde našega rodu, ki je slovenski, zvezde sredi boja, in vendar s smehom na ustnicah, z ljubeznijo v očeh in s soncem v srcu. Daj Bog sonca našim srcem in daj ti bomo nov rod, ki se ne bo branil biti tvoj, ki bo čist in necepljen! —

Pod kostanjem sta se ustavila.

»Predolgo imaš počitnice!« je rekla namesto pozdrava z nasmehom.

»Bog te živi, dekle! Jutri bomo začeli. Prej pa moram še svoj dolg poravnati. Tole brošurico, jo poznaš?« je vprašal fant brez ovinkov in držal brošurico pred njo. Čisto slučajno si jo je bil izposodil od nje. Bilo je lani ob koncu leta, ko jo je rabil. Ravno je bila listala po njej, pa jo je bil poprosil zanjo. Lahko bi si jo izposodil tudi drugje. —

JULES VERNE:

97

Potovanje na Luna*)

Ker je prav v zadnjih tednih postalo vprašanje Lune, oblike njene površine in bivanja na njej posebno aktualno, zato opozarjamo naše bralce na zanimivo vsebino nekaj predloženih poglavij kako tudi tega in naslednjega v našem podlistku. Brati pa je seveda treba počasi in s temeljitim premislekom.

Uredništvo.

— Vsekakor je zanimivo tole, je rekel: ker sta obe lunini polkrogli po 15 dni brez sončne svetlobe, ne moremo v tej dolgi noči videti krasno osvetljene zemlje s te polovice, nad katero zdaj letimo. Skratka, luna, če smemo tako imenovati našo zemljo, lahko vidimo samo z ene polovice. Če bi bilo tudi na zemlji tako, če ne bi na primer nikoli videli lune iz Evrope, pač pa bi jo mogli videti le ljudje z nasprotni strani zemlje, si lahko predstavljata, kako debelo bi pogledal Evropejec, ko bi prišel v Avstralijo?

— Marsikdo bi potoval samo zato, da bi videl luno! je odgovoril Michel.

— No, vidita, je nadaljeval Barbicane, kako se lahko čudijo lunini prebivalci, ki stanujejo na tisti polovici, ki je naši rojaki na zemeljski krogli ne vidijo in jim je za vedno prikrita.

— In ki bi jo bili videli mi, je dodal Nicholl, če bi bili sem dospeli ob mlaju, se pravi 15 dni kasneje.

— Naj dodam še to, je povzel Barbicane,

»O, mislim, da že, če je ista...« se je smejal dekle, ko jo je prišlo z drobnimi prsti. Toplo so gorele lepe oči, toplo kakor vedno; glava s tistim obrazom našega dekleta se je rahlo sklonila nad čitvom. Čutil je fant, da oznanjajo te oči večno pomlad; zanje ni bilo jeseni ne zime.

»Zdaj je čas, da ti jo vrnem, kaj! Cele počitnice sem jo prebiral. Na, Bog plačaj!« — Vzela je brošurico v roke prav tako nežno, kakor je snela prej kostanjev list z las.

»In tu nekaj slikic z letošnje primicije. Da boš imela spomin nanjo, ko nisi bila...!«

»O, hvala!« Spet je segla roka po majhnem zavitku s slikicami.

»In še nekaj te moram vprašati, da ne pozabim. Gotovo so ti doma znane vse hiše, kajne? Veš morda za eno, kjer se pravi...?« in je imenoval ime kmetije, kakor si jo je zapomnil iz pogovorov doma. Vneto je poslušala besedo; ko pa je slišala ime, je zaživel v njej. Morda zaradi tega, ker je bil fant tujec in je kljub temu poznal nekaj hiš iz njene vasi; morda je ležal vzrok globlje. —

»Seveda, seveda poznam. Tam je bil... pa kaj je, da vprašaš?«

»Kdo je bil tam?« se je ognil fant vprašanju.

»Najprej povej ti, kaj je s to hišo!«

»Pa naj bo! Veš, pri nas se je zdaj veliko govorilo o njej in se še govori. Ker si ti tam nekje doma, boš gotovo poznala to zadevo. Menda posestvo ondi ni majhno, grunt je dober in lesa je precej, gospodari pa mu vdova. Morda si že opazila, da hodi tja neki možki. Ta pomaga drugače pri nas, kadar je košnja ali seno, včasih pa ga ni cele tedne. Takrat je zmeraj pri njej. Rad bi prišel do svojega, zato jo hoče poročiti. Razumeš zdaj? Pol posestva mu bo morala zapisati na stara leta, uboga...!«

»Res, zdaj se spominjam... Enkrat sem videla nekega moškega!«

»Vidiš, ravno ta je bil. Že precej prileten je...!«

»Hišo poznam prav dobro, ker je bil doma tam — moj oče, preden je padel v vojski, več...!« — Čutil je fant, da tega ni hotela povedati; ali že je bilo izgovorjeno. Zdelo se mu je, da je zardela pri teh besedah. Tudi njega je zadelo. Ne, tega ni vedel, da nima več očeta, na to niti mislil ni. —

»Nimaš več očeta?« je vprašal prizadeto, akoravno mu je bilo jasno, da bo odgovorila isto.

»Nimam ga več!« je dejala tiho. Nekaj se je spremenilo v njej. Skušala je prikriti, ali fant je vendarle čutil, da ni več tako, kakor je bilo. Seveda, misel na mrtvega očeta, saj jo je sam razumel. Njemu bi se ne godilo bolje. Vedel je, da bi ji moral zdaj nekaj povedati, nekaj, kar bi jo zdrnilo iz težkih misli, da se bo spet povrnil smeh v oči. Sam ni razumel, zakaj je rekel:

»Jaz pa mame nimam več!«

Pogledala je velikimi očmi; še sedaj jih vidi fant goreti v vsej krasoti. Nato mu je podala svojo roko, tisto, ki je prej segla po kostanjevem listu. Segel je vanjo in občutil, da je bila topla. Še sta spregovorila nekaj besed za slovo, pa fant se jih ne spominja več.

Potem je šla. Suho list je zašumelo pod njenimi nogami. Tako šepeta veter, kod je hodil, kaj je videl, koga je srečal; prinaša celo pozdrave, poročila, morda iz tujine, iz vojne, morda o očetu, ki so ga ranili na smrt, morda o materi, ki ji je počilo srce v ljubezni. Ne razume vsak tega pogovora, ali ona ga je razumela. — Tudi fant je šel. Tisti večer ga vleklo v cerkev. Zamišljen in zatopljen v prav-

kar doživeti prizor je vstopil. Pred oltarjem je stal starček, v rokah zavitih v velum je držal monštranco. Že jo je dvignil, da so se razsuli zlati žarki na vse strani, pobožno je zaznamoval velik križ nad klečečo množico. Fant je pokleknil ob vratih; bilo je mračno, skozi vrata, ki so se venomer odpirala, je pihala mrzla sapa. Zunaj na ulici so gorele luči in se zgubljale v daljavi. Orgle so zadonele pesem, fantu pa so utrgale misli in šle od luči do luči, dokler se niso ustavile ob cesti s kostanji. Tam padajo listi neprenchoma, od jutra do večera ter od mraka do zore, ali komu bo padel zadnji. In zdelo se je fantu, da je pokleknil sredi padanja, sredi ceste. Prahu je bilo na tleh in peska in listja na debelo. In pred njim je stala ona lepa kakor mati, deklica s kostanjevim listom v laseh; in tam so bile oči, čiste kot nebo.

Ne, tak ne more klečati dalje pred njo! In vendar je klečal, z vso silo mladega človeka. Potem je molil za njen dom, ki ga bodo prodali starcu, za njenega očeta in zanjo, da, tudi zanjo. In spomnil se je, da bo jutri spet šla tod mimo. Morda se bo še ujel list v njene lase, morda...

V MEGLI

»Vaš mož ni videti zdrav, Regina. Ne vem, kaj je vzrok. Morda se mu toži — ali pa mu škoduje nezdruvo podnebje južno-ameriških močvirij —«

Filip si skoraj ni upal pogledati Regino. Regina je nervozno zmignila z rameni.

»Nekaj vam povem, Filip, jaz — veste — Marcel... Ah, moj Bog — ne vem, kako bi se izrazila, da me boste razumeli! Nekoč sem imela Marcela rada — in nekaj časa bila z njim celo srečna. Toda — poznate Marcela dalj časa in bolje ko jaz; bili ste mu najzaupnejši prijatelj že takrat, ko sem se jaz z njim šele seznanila. Ne morem vam določno povedati, kaj se je takrat zgodilo. Sama tega ne vem. Marcel je toliko tožil zaradi skromnih razmer, hotel je hitro obogateti. Samo stran ga je vleklo, samo ven v svet. Kakor da bi dva človeka, ki se ljubita, potrebovala še bogastvo! Toda znala sem se tako premagovati, da sem mu dovolila, da lahko odpotuje.

Štrašno se mi je po njem tožilo, a sklenila sem, da bom vzdržala. Klatil se je po svetu in naposled se je ustalil v argentinski guberniji Pampa. Vse drugo že veste. Bržčas mu je Santa Rosa všeč. Tam je ostal in vi ste se odpeljali z njim.

Povejte mi, Filip, odkrito — ali bi vi mogli pustiti svojo ženo več ko štiri leta samo?

Ali bi je ne vzeli k sebi — ali je vsaj enkrat ne obiskali? Vsako leto ste tu v Evropi. Vselej mi pripeljete njegov pozdrav — in nič več. Zakaj ne pride kdaj Marcel? Ali ga nič ne vleče sem?

Nekoč je ta pomislek neznosno bolet — toda danes — jaz — Filip — se bojim, da ne čutim zanj nič več. Vse je v meni ubil. Marcel je sebičnik, nič ni zame!

»Regina!« je ves nesrečen zaklical Filip — in potem — ne da bi bilo mogoče reči, kako se je to zgodilo, je objel Regino in njena bližina, njene ustnice so ga neizmerno razburile.

Regina se je prva zavedela. Vsa v zadregi si je pogladila lase in vprašala:

»Kdaj odpotujete, Filip?« Filip jo je objel z žalostnim pogledom.

»Že jutri, Regina! Zopet za eno leto. Kaj naj sporočim Marcelu?«

Regina je povesila glavo.

»Recite mu, da — ne, počakajte — dajte mu tole!« Snela je poročni prstan in ga stisnila Filipu v roko.

»Ko spet pridete, Filip...« Ni dogovorila, samo ognjevit pogled lepih oči je povedal, česar doslej ni mogla izpovedati...

(Nadaljevanje na 8. strani)

da je priroda izredno naklonjena prebivalcem tiste lunine polovice, ki jo vidiš z zemlje, seveda na škodo njihovih bratov na nevidni polovici. Kakor vidita, traja na tej polovici 354 ur popoln mrak in niti najmanjši svetlobni žarek ne prodre vanj. Ko pa na drugi polovici zaide za obzorjem sonce, ki jo je razsvetljevalo 15 dni, vzhaja na nasprotni strani bleščeče nebesno telo. To je zemlja, trinajstkrat večja od male lune, ki jo poznamo; zemlja, ki dosega premer dveh stopinj in ji daje 13 krat močnejšo svetlobo, ker je ne zmanjšuje nobena zračna plast. Zemlja izgine šele v trenutku, ko se znova prikaže sonce.

— Lepo povedano, je rekel Michel Ardan, nekoliko preveč akademsko morda.

— Potemtakem, je mirno nadaljeval Barbicane, mora biti življenje na vidni polovici mnogo prijetnejše, ker vedno lahko vidiš z nje ali sonce, kadar je ščip, ali pa zemljo, kadar je mlaj.

— Toda to prednost, je rekel Nicholl, moraš plačati z neznosno vročino, ki jo povzroča svetloba.

— Tako neprijetnost je za obe lunini polovici enaka, ker je svetloba, ki jo daje zemlja, vsekakor brez toplote. Vendar pa je nevidna lunina polovica še bolj izpostavljena vročini kakor vidna polovica. To pripovedujem vam, Nicholl, ker me Michel verjetno ne bi razumel.

— Hvala, je rekel Michel.

— Ta nevidna polovica, je nadaljeval Barbicane, prejema seveda sončno svetlobo in toploto hkrati, ob mlaju, kadar je

luna v konjunkciji, se pravi med soncem ne zemljo. Luna je tedaj za dvakratno razdaljo do zemlje bližja soncu kakor takrat, ko je v opoziciji, se pravi ob ščipu. Ta razdalja do zemlje znaša približno dve stotini razdalje med soncem in zemljo ali okroglo 800.000 kilometrov. Zato je ta nevidna polovica 800.000 kilometrov bližja soncu, kadar dobiva od njega svetlobo in toploto.

— Tako je, je pritrdil Nicholl.

— Nasprotno pa... je povzel Barbicane.

— Počakaj, je Michel svojemu resnemu tovarišu segel v besedo.

— Kaj bi rad?

— Rad bi naprej razlagal.

— Zakaj pa?

— Da bi dokazal, da sem razumel.

— Prav, se je nasmehnil Barbicane.

— Nasprotno pa, je nadaljeval Michel in pri tem posnemal glas in kretnje predsednika Barbicana, nasprotno pa, kadar sonce osvetljuje vidno lunino polovico, tedaj je polna luna, kar pomeni, da je glede na zemljo na nasprotni strani sonca. Razdalja, ki jo loči od sonca, je tedaj povečana za okoli 800.000 kilometrov in toplota, ki jo dobiva luna, mora biti nekoliko manjša.

— Dobro si povedal! je vzkliknil Barbicane. Veš, Michel, da si za umetnika zelo razumen.

— Da, je malomarno odvrnil Michel, Parižani z Italijanskega bulvara smo vsi taki!

Barbicane je svojemu ljubeznivemu tovarišu krepko stisnil roko in dalje našte-

val prednosti, ki jih uživajo prebivalci vidne lunine polovice.

Med drugim je omenil, da so sončni mrki vidni samo s te strani lune, ker mora biti luna v opoziciji, da lahko nastane mrk. Mrki, ki nastanejo tako, da stopi zemlja med luno in sonce, lahko trajajo dve uri. Zaradi lomljenja sončnih žarkov v zemljini atmosferi vidiš takrat zemljo ko okroglo črno pego na soncu.

— Tako, je dejal Nicholl, je ta nevidna lunina polovica v prirodi zelo slabo odrezala.

— Da, je odgovoril Barbicane, toda ne vsa. Zaradi tako imenovane libracije, nekakšnega odmika od svojega središča, kaže luna zemlji malo več ko polovico svoje krogle. Luna je ko nihalo, čigar težišče je pomaknjeno proti zemeljski krogli in zato pravilno niha. Zakaj niha? Zato, ker se luna vrti okrog svoje osi enakomerno hitro, okrog zemlje pa po svoji eliptični poti ne kroži enakomerno. Kadar je najbližja zemlji, je večja hitrost njenega kroženja in luna kaže del svoje zahodne pokrajine. Nasprotno pa je večja hitrost njene vrtenja okoli osi, kadar je od zemlje najbolj oddaljena, in pokaže se del njenega vzhodnega roba. Zato se pojavlja odsek lunine površine v velikosti približno osmih stopinj zdaj na zahodu, zdaj na vzhodu. Iz tega sledi, da kaže luna od tisoč delov svoje površine zemlji 569 delov.

(Dalje prihodnjič)

V megli

(Nadaljevanje s 7. strani)

Filip se je vrnil v Santa Rosa. Še nikoli doslej se mu ta kraj ni zdel tako tuj kakor zdaj. Najprej je obiskal Marcela Benota, čeprav je vedel, da ga ob tej uri ne bo našel doma. Toda hotel se je iznebiti bremena, ki mu je težilo vest. Dokler je bila Regina žena Marcelova, pravzaprav ni imel pravice, da bi mislil nanjo tako, kakor je mislil zdaj. Z vsako mislijo je izdajal dragega prijatelja. Samo da bi že vendar oddal Reginin prstan!

Ni mogel vzdržati. Benot je delal v močvirju na novem projektu — Filip je šel k njemu.

Zvečer so nastale goste meglice, ki so se dvigale iz močvirja. Filipa je zazeblo in vtaknil je roke v žep. Reginin prstan je v žepu slabotno zazvenel. Človek bi obupal! Vse ga je spominjalo nanjo, a bila je tako neizmerno daleč.

Zdajci je zagledal pred seboj postavo.

»Halo, Benot!« je zaklical, četudi ni zanesljivo vedel, da je to on. Postava je pospešila korake in se ustavila pred njim. Res je bil Marcel. Medtem ko je bil Filip v Evropi, je Marcel še bolj onemogel. Bil je suh, obraz mu je bil zgrbančen in strgan.

»Filip!« je veselo zaklical in mu iskreno stisnil roko. Filip se je prisiljeno nasmehnil.

»Da — spet sem tukaj, prijatelj!«

Marcel se je lačno zagledal vanj.

»Kaj pa Regina? Si govoril z Regino?« Filipu je odleglo, ker se je megla in tema medtem zgostila. V žepu je stiskal prstan in iskal besede, da bi ga udarec, ki mu ga bo zadal, ne bolel tako.

»Da — Regina —« je počasi začel. Marcel

Benot se je sklonil naprej in začel strašno kašljati. Oprl se je na Filipa in lovil sapo. Filip je tudi v temi opazil, da so nastali na žepnem robcu, ki si ga je Marcel držal na ustih, veliki temni madeži.

»Je — že — prešlo,« je zašepetal Marcel in poskušal napraviti nekaj korakov.

»To strašno močvirje — ob vse me je pripravilo. To ne bo več dolgo trajalo, Filip, vem. Pljuča so izgubljena. Tako rad bi še videl Regino — drugače sem si vse to mislil. Mislim sem, da me bo drugo podnebje ozdravilo — klatil sem se po svetu — toda zaman. Tukaj me je zdelalo. Veš, da sem šel pravzaprav zavoljo tega po svetu in sem kaj? Nisem mogel živeti zraven Regine s svojo veliko ljubeznijo in z zavestjo, da se je moram zaradi bolezni ogibati. Grozen strahopetnež sem, Filip! Ko sem spoznal, da mi ni več rešitve — to je bilo, ko sem se nastanil tukaj — sem pisal Regini pismo, v katerem ji dajem popolno svobodo. Že štiri leta je to pismo napisano — a še zmerom ga nisem odposlal. Domišljujem si, da imam ženo — ženo, ki me ljubi, Filip — povej, ali misliš, da me ima še zmerom rada?«

Tesnobno pričakovanje je Marcelu zlomilo glas. Filip je čutil, kako mu nevidna roka stiska grlo — solze so mu drle v oči.

Bila sta že blizu mesta. Filip je široko zamahnil z rokami in prisluškoval v temo. Nič se ni oglasilo — Reginin prstan je padel prav tiho na tla.

Marcelovo naporno, sipljivo dihanje ga je vrnilo nazaj v resničnost.

»O, da — mislim, da te ima — še zmeraj rada!« je rekel tiho, ne da bi se sramoval laži, ki jo je izrekel.

E. V.

Mal polži dar - Mariji na altar

V hladnih oktobrskih dneh, ko so že skoraj pospravljene pridelke in sadeže in ko se pospravljajo zadnje cvetke naših vrtov, radi nabiramo tudi duhovne cvetke rožnega venca in jih poklanjamo Mariji, Kraljici rožnega venca.

Ko se zahvaljujemo Bogu in Mariji za vse naravne dobrine vsega leta, radi izkažemo svojo hvaležnost tudi s kakim zunanjim darom. Zato se šolske sestre s tem večjim zaupanjem — sedaj morda zadnjič — obračamo na plemenite dobrotnike Fatimske kapele šol. sester v Celovcu, ko so usahnili denarni viri, ne da bi bili poravnani vsi računi.

Kljub temu da ste kot naročnik »Kronike« gotovo že uvrščeni med dobrotnike te Marijine kapele, zaupamo in trdno pričakujemo, da nam boste s svojo radodarnostjo omogočili tudi nakup nekaterih svetih posod, ki jih imamo še sedaj skoraj vse izposojene. V ta namen prilagamo današnji številki poštne položnice, katerih se blagovolite poslužiti ob nakazilu kakega daru.

Ker bo dar, za katerega v tem času prosimo, vaša najlepša in dejanska zahvala Bogu, si boste z njim naklonili prav poseben blagoslov tudi za prihodnost.

Da ga boste res tudi čutili, v ta namen bomo molile hvaležne

ŠOLSKE SESTRE
v Celovcu.

Pokojninski zavarovalni zavod delavcev v Gradcu

Vdovska renta ločenih žen

Pokojninski zavarovalni zavod delavcev v Gradcu objavlja, da pripada vdovska renta tudi ločenim ženam in to tedaj, če je pokojninsko zavarovan delavec vse do svoje smrti moral na podlagi sod-

nega odloka plačevati ločeni ženi vzdrževalni prispevek.

Če pa ni bil nikak vzdrževalni prispevek sodnim potom odločen, nima ločena žena pravice do vdovne rente.

Gori omenjeni zavod priporoča vsem prizadehim osebam, naj se v teh zadevah pravočasno zanimajo v njegovih uradih v Gradcu (Tumelplatz 9) ali v Celovcu (Bahnhofstr. 59).

Kmetijska šola v Tinjah

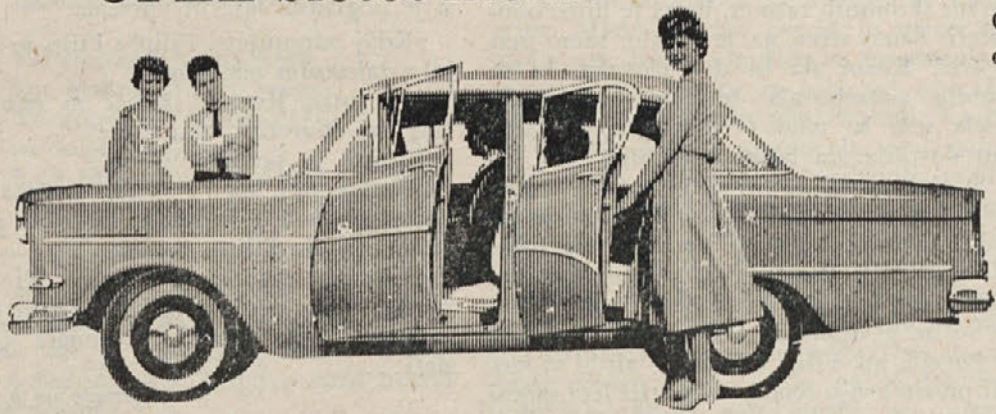
začenja pouk 4. novembra 1959. Šola traja do konca marca 1960. Vse kmečke fante resno opozarjamo, da je zadnja prilika, da si pridobijo potrebnega znanja za gospodarstvo.

Zato se čimprej prijavi naravnost na šolo ali pa pri svojem g. župniku. Vsa pojasnila dobiš, če pišeš na: KMETIJSKA GOSPODARSKA ŠOLA V TINJAH (Bäuerlicher Bildungshof, Tainach, Knt.).

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 18. 10.: 7.30—8.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 19. 10.: 14.00—14.45 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Mladina poje. Narodno-gospodarski pomenek. — 17.55—18.10 Za našo vas. — TOREK, 20. 10.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Poje zbor »France Prešeren« iz Kranja. — SREDA, 21. 10.: 14.00—14.45 Poročila, objave. Domači vrt. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 22. 10.: 14.00—14.30 Poročila, objave. — Igra godba na pihala iz Raven. — PETEK, 23. 10.: 14.00—14.45 Poročila, objave. — Umetne pesmi. — Iz popotne torbe. — SOBOTA, 24. 10.: 9.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 25. 10.: 7.30—8.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

Die Erfüllung
aller Wünsche,
aller Träume:
Der neue 4-türige REKORD
OPEL bietet mehr!

Ein neues REKORD-Modell, eine neue REKORD-Leistung! Eine weitere Überraschung: der neue 55 PS starke 1,7 Liter OPEL-Motor!

Machen Sie, bitte, eine Probefahrt... und erleben Sie ein Fahrgefühl, das Fahrvergnügen ist... genießen Sieden Fahrkomfort und Raumkomfort... dann wird Ihr nächster Wagen ein OPEL sein! Wann dürfen wir Sie zu einer Probefahrt erwarten?

Ein Produkt der General Motors

Trampitsch & Co.

Klagenfurt, Priesterhausgasse 6 - Villacherstraße 177-181

Otroški vozički — Moško in damsko perilo — Hubertus plašči za otroke

Hans Thomasser

TRGOVSKA HIŠA

VILLACH, WIDMANNGASSE 32

STROKOVNA TRGOVINA
za DEŽNA OBLAČILA

Ballon, Popeline, loden-plašči za moške, dame in otroke v največji izbiri! Gumijasta oblačila. Vsakovrstna popravila izvršimo takoj.

VAL. TARMANN

KLagenfurt, Völkermarkter Str. 16

Trgovska hiša kvalitetnega blaga

LODRON

Zavese, preproge, tekači, prešite odeje, žimnice, posteljno perilo, ležalni stoli, talne obloge, posteljno perje.

Villach - Beljak, Lederergasse 12

Pozor! Poceni! Dobro!

Kupujte pri tvrdkah,
ki oglašajo v našem
listu!

SKODA

F.M. Tarbuk & Co

Karl Joweinig, Klagenfurt, Südbahngürtel 38

Autohaus Hopf, Klagenfurt,

Waidmannsdorfer Straße 35

Glatz & Thiel, Villach, Trattengasse 31

Norbert Nowak, Spittal an der Drau - Edling

Garber & Gönitzer, Wolfsberg, Burgberg. 113

Wilhelm Karner, Mauthen 53

Ferdinand Spörk sen., St. Veit an der Glan,

Friedrichsstraße 22

Ferdinand Spörk jun., Treibach-Althofen 14

Šivalne stroje, motorna kolesa, radio-aparate in električne potrebščine

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPS, TIHOJA 2, DOBRILA VES

K. Sekerka

KLagenfurt, 10.-Oktoberstraße

(neben Kino Prectl)

Radlmayr

pomaga varčevati!

Theresienthaler-
tkanina pri

RADLMAYR

BELJAK - VILLACH